

Mälardalens Högskola

Akademien för hållbar samhälls- och teknikutveckling (HST)

HT 2010

Kandidatuppsats i sociologi (SOA204) inom Samhällsvetenskapliga programmet

Författare: Admir Agic

Handledare: Mohammadrafi Mahmoodian

Examinator: Lennart Carlsson

Piratkopiering i Sverige

Hur fildelare själva reflekterar över sina handlingar

Sammanfattning

Den här uppsatsen behandlar ämnet olaglig fildelning på internet. Intervjuer med fem svenska fildelare ligger till grund för en kvalitativ analys av deras egna handlingar. Analysen kretsar kring fem grundläggande teman som syftar till att förmedla en bild av individernas egen bild av fildelning och moraliska dilemman som kan uppstå vid denna handling. Teorin som har används beskriver främst handlingsramarna och samhället som fildelarna kan tänkas befinna sig i. Kopplingar görs mellan individernas handlingar och den övergripande samhällsteorin för att påvisa hur de stämmer överrens. Olaglig fildelning är ett utbrett fenomen i Sverige. De fem fildelare som ingick i analysen verkar både ha förståelse för att fildelning är ett så utbrett fenomen, samtidigt som de i stor utsträckning känner att det behövs en lag som reglerar fenomenet. Skivbolagen målas upp som de stora och rika bovarna i frågan.

Viktiga sökord; fildelning, upphovsrätt, internet, nätverkssamhälle, det postmoderna samhället, moraliskt dilemma.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Introduktion	4
1.2 Bakgrund	4
1.3 Syfte	6
1.4 Motivering	6
2. Tidigare forskning	7
2.1 Valda forskningsartiklar	8
2.2 Konflikter mellan det nya och det gamla samhällssystemet	8
2.3 Aspekter av fildelning	11
2.4 Hacker-uppförandekoden	12
2.5 Sammanfattning av tidigare forskning	13
3. Teoretisk bakgrund	14
3.1 Inledning	14
3.2 Val av litteratur	15
3.3 Det senmoderna samhället	16
3.4 Kollision mellan två inställningar	16
3.5 Individualiseringen av samhället	18
3.6 Osäker individualisering	19
3.7 Internets utveckling	20
3.8 Osäkerhet på internet	21
3.9 Flytande tillvaro	22
3.10 Musikdistribution via Internet	23
3.11 Sammanfattning av teorin	24
4. Metod	24
4.1 Hermeneutik	24
4.2 Den hermeneutiska cirkeln	25
4.3 Författarens förståelse	25
4.4 Validitet och reliabilitet	26
5. Undersökning	27
5.1 Urval	27
5.2 Respondenter	27
5.3 Analys	28
5.4 Motivation	28
5.5 Fildelarens bild av sig själv	30
5.6 Moraliska dilemman	31
5.7 Samhällets bild av fildelare	34
5.8 Omfattning och teknik	36
5.9 Sammanfattning	37
6. Resultat och diskussion	38
6.1 Resultat utifrån syfte	39
6.2 Resultat utifrån tidigare forskning	39
6.3 Resultat utifrån teori	41
6.4 Avslutande diskussion	42
7. Referenser	44

1. Inledning

1.1 Introduktion

I Sverige har fildelning via internet varit ett utbrett fenomen relativt länge i jämförelse med andra länder. Tidigt satsade Sverige på datanät med hög hastighet och lagen som förbjöd användare att ladda ner upphovsrättsskyddat material kom långt senare. Det innebar att ett redan utbrett fenomen i fortsättningen skulle definieras som olagligt.

I den här uppsatsen vill jag försöka förklara aspekter av hur fildelare själva reflekterar och tänker kring de olagliga handlingar de utför.

1.2 Bakgrund

Fildelning innebär att datoranvändare delar ut filer till andra användare över internet. Filerna kan innehålla text, böcker, ljud, musik, film, spel eller till exempel datorprogram. Problemen uppstår när användare delar med sig av upphovsrättsskyddad media till internetanvändare i hela världen utan upphovsrättsinnehavarens tillstånd.¹

Napster var namnet på det första fildelningsprogrammet som användes i riktigt stor skala. Napster gjorde det möjligt för användare att söka efter musik bland alla användare och sedan ladda ner den. Hösten 1999 hade programmet laddats ner av nästan en miljon användare världen över.² De legala alternativen hamnade på efterkälken redan från början. De etablerade skivbolagen var inte intresserade av att samarbeta vilket ledde till att de legala alternativen fick rikta in sig på alternativa musikgenrer.³ Napster var det mest attraktiva alternativet för ungdomarna med störst utbud, nyast musik och dessutom gratis.⁴

År 2010, elva år efter Napsters storhetstid har antalet fildelare mångdubblats. Bara i Sverige finns det fler fildelare idag än vad det fanns i hela världen för elva år sedan. Jenny Stiernstedt skriver i Dagens nyheter att 20% av svenskarna fildelar år 2010. Siffrorna kommer från en rapport som Stiftelsen för Internetinfrastruktur publicerat. Det innebär att fildelningen återigen ökar. Under 2009 sjönk siffrorna för första gången någonsin. Under 2009 uppmärksammades rättegången mot ”the pirate bay” i media och den nya Ipredlagen trädde i

1 fildelning. <http://www.ne.se/kort/fildelning>, Nationalencyklopedin, hämtad 24 november 2010.

2 Rydell & Sundberg (2010), *Piraterna: historien om The Pirate Bay, Piratpartiet och Piratbyrån*, s. 47

3 Rydell & Sundberg (2010), s. 49

4 Rydell & Sundberg (2010), s. 50

kraft. Ipredlagen ger mediebolag möjlighet att enklare identifiera fildelare.⁵ Ipredlagen har fortfarande inte använts när detta skrivs i november 2010 i något rättsfall efter implementeringen av lagen i april 2009.⁶

Tidningen Computer Sweden uppmärksammade en studie från Uppsala universitet som ger stöd för att piratkopiering av musik och i viss mån även film har ett samband till försäljningssiffror av skivor och filmer. När ipredlagen kom till och piratkopieringen avtog så ökade samtidigt skivförsäljningen. Sedan när ipredlagen inte fällde några fildelare så ökade fildelningen igen och skivförsäljningen minskade. Enligt Che- Yuan Liang, forskare och medförfattare till studien så kan lagen ha en långsiktig effekt, att tekniken kring försäljningen av digital musik utvecklas och att försäljningen av digital musik ökar.⁷

Rydell och Sundberg tar i sin bok ”Piraterna” upp hur media ser på upphovsrättsbrott idag, till skillnad för ett antal år sedan. Förr var det bilden av skurkar som bröt mot upphovsrättslagen för att själva tjäna pengar på att sälja andras arbete som visades upp. Idag är situationen annorlunda och människor som bryter mot upphovsrättslagen privatpersoner, vanliga människor som till exempel vill lyssna på musik för eget bruk. Samhället och media ser inte lika allvarligt på den här typen av brott.⁸

Det finns en föråldrad bild av datanördar som en osocial individ som enbart bryr sig om datorn, äter onyttigt och har ojämn dygnsrytm. Castells tar dock upp i sin bok ”Internetgalaxen” en studie av Katz, Rice och Aspden. De har funnit ett positivt samband mellan internetanvändning och en hög grad av social interaktion i verkliga livet.

Internetanvändare tenderade även att ringa mer och träffa vänner oftare än personer som inte använde Internet.⁹

5 Stiernstedt (2010), Illegal fildelning ökar igen, *Dagens Nyheter*, 27 september

6 Magnusson (2010), Vanliga svenskar bryter mot lagen, *Dagens Nyheter*, 7 november

7 Baltzer (2010), Ipred-lagen lyfte skivförsäljningen, *Computer Sweden*, 2 november

8 Rydell & Sundberg (2010), s. 92

9 Castells (2002), *Internetgalaxen: reflektioner om Internet, ekonomi och samhälle*, s. 129

1.3 Syfte

Syftet med undersökningen är att få bild av fildelares situation och hur fildelare ser på sig själva i egenskap av fildelare. Jag syftar även till att försöka urskönja ställningstagandena kring handlingen fildelning.

-Reflekterar fildelare i Sverige över handlingen olaglig fildelning?

-I så fall, hur reflekterar fildelande i Sverige över sina egna handlingar?

Syftet med denna undersökning är att försöka ta fram en bild av hur fildelare ser på sig själva, sitt eget handlande och mer övergripande sin plats i samhället. Speciellt intressant är att ta reda på om det är handlingar som individen reflekterar över eller om det är produkter av något annat till exempel som finns i samhällsstrukturen. Samtidigt av vilken anledning individen väljer att fildela och om han reflekterar över det moraliskt och i så fall på vilket sätt han väljer att ta ställning. Uppsatsen syftar mer övergripande till att kunna förmedla en förståelse och en bild av det aktuella samhällsfenomenet fildelning.

Enligt statistiska centralbyrån är den största gruppen fildelare män från lägsta ålder på skalan 16 till 24 år. Därefter sjunker siffrorna i relation till ålder. Siffran hos kvinnor är lägre och avtar dessutom med åldern snabbare än hos män.¹⁰

1.4 Motivering

Illegal fildelning är ett viktigt och relevant område att undersöka då det handlar om samhällsutveckling och hur samhället ska formas på ett optimalt sätt. Det är problematiskt att fildelare för tillfället systematiskt bryter mot lagen. Det riskerar att urholka de ungas respekt för rättsstaten hävdar rättssociologerna Håkan Hydén, Stefan Larsson och Måns Svensson i en

¹⁰ Internet 1, http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2010A01_BR_11_A01BR1001.pdf 10 december 2010

debattartikel i DN.¹¹ Frågan är hur lagstiftningen ska utformas i framtiden och hur eventuella brott ska förhindras. Det kräver kunskap kring fenomenet.

Sverige är av många olika anledningar ett mycket intressant land i den här frågan. Det tas upp som exempel i den internationella debatten kring fildelning och piratkopiering av digitalt material. Det är bland annat Internets utbredning i Sverige som gör landet ett intressant fall. Sverige är ett av världens internettätaste länder. Enligt World Internet stats har 92.5% av Svenskarna tillgång till Internet.¹² Enligt Statistiska centralbyrån har 91% av svenskarna mellan 16 och 74 år tillgång till Internet i hemmet under 2010.¹³ En annan anledning är att Sverige var sena med att lagstifta mot digital piratkopiering för privat bruk. Lagen implementerades inte förrän 2005. När lagen implementerades var alltså redan fildelningen ett mycket utbrett fenomen hos befolkningen. En annan förklaring kan vara att unga människor anser att priser på media, som filmer, musik, datorspel är för höga. Det får även stöd i min empiriska del av undersökningen. Enligt en rundringning som Jenny Stiernstedt skriver om i Dagens Nyheter så finns det en bild av Sverige som en fristad för fildelare.¹⁴ Även Rydell och Sundberg använder sig av uttrycket ”skurkstat” om Sverige i sin bok ”piraterna”.¹⁵ De här tankarna skulle kunna vara kopplade till the piratebay, piratpartiet, den sena lagstiftningen eller den omfattande debatt som har blossat upp i Sverige. Den här uppsatsen skulle kunna bidra med en förståelse för de svenska fildelarnas situation.

2. Tidigare forskning

För att undersöka forskningsfältet har jag valt ett antal forskningsartiklar som berör bland annat fildelning. Jag har använt mig av CSA Illumina som sammanställer sökningar på flera olika databaser. Sökord jag använt mig av är *filesharing*, *filesharers*, *copyright* och *piracy*. Av databaserna har jag använt mig av Sociological Abstracts. Sedan hittade jag även Linde och Lindgrens artikel via kungliga bibliotekets tjänst libris¹⁶ där boken som artikeln ingick i fanns

11 Dagens Nyheter <http://www.dn.se/debatt/tre-av-fyra-struntar-i-lagen-mot-fildelning-1.804882> 28 december 2010

12 Internet World stats <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm#europe> 10 december 2010 15:57

13 Internet 2

14 Stiernstedt (2009), Sverige – piraternas fristad, *Dagens Nyheter*, 2 februari (INTERNET)

15 Rydell och Sandberg (2010) s. 15

16 Libris <http://libris.kb.se/>

tillgänglig som e-bok. Jag har använt mig av dessa forskningsartiklar som forskningsbakgrund.

2.1 Valda forskningsartiklar

Hydén och Larssons kommande artikel behandlar till stor del övergången från industrisamhället till nätverkssamhället och belyser därigenom fildelning som ett fenomen som kommer i kläm.¹⁷ Linde och Lindgren skriver i boken ”Unga och nätverkskulturer” av (red.) Lindgren och Sandgren om utbreddheten av fenomenet hos framför allt svenska ungdomar och beskriver deras motivation till att fildela och delar in fildelarna i två olika grupper. Majid Yar tar upp ett närliggande fenomen som främst handlar om ekonomiska förluster hos stora produktionsbolag, samt problemet med människor som piratkopierar för att tjäna pengar på produkterna. Yars artikel handlar främst om filmer, men detta är ett fält som även omfattar till exempel kläder och elektronik. Yar gör även ett försök att utmana den gällande diskursen som innebär att det handlar om en brottsvåg med tanken att det skulle kunna röra sig om en social konstruktion som skapat problemet.

Mark Schultz skriver i sin artikel att artister uppmanas av diskursen och marknaden att avstå från sina upphovsrättsliga rättigheter. Samtidigt kränks artisternas rättigheter om de väljer att bibehålla dem. Balestrinos artikel handlar om att påverka normer och normers inverkan på problemet.

2.2 Konflikter mellan det nya och det gamla samhällssystemet

Artiklar som behandlar tidigare forskning på ämnet kommer fram till liknande slutsatser. Bland annat att problematiken är kopplad till en omfattande samhällsförändring. Övergången från det analoga industrisamhället till det digitala informationssamhället.

Linde och Lindgren skriver att fildelningen är en av vår tids hetaste kulturpolitiska frågor. De menar att fildelning är en stor del av dagens ungdomskultur. Baserat på omfattningen och utbreddheten i fenomenet. Samtidigt finns det inflytelserika krafter i samhället som definierar fildelning som etiskt tveksamt. Fildelning är dessutom ett lagbrott som kan leda till hårda

17 Lindgren & Sandgren (red.) (2007), *Unga och nätverkskulturer: mellan moralpanik och teknikromantik*, s. 115

påföljder under vissa omständigheter. Enligt Linde och Lindgren är det svårt att hitta en annan lika vanligt förekommande allvarlig lag- och normöverträdelse.¹⁸

I Hydén och Larssons artikel belyses fildelning som exempel på konflikter som uppstår i övergången från en epok till en annan. I detta fall övergången från industrisamhället till nätverkssamhället. Hydén och Larsson menar att den nya epoken har med sig nya beteendemönster som i sin tur innebär att det behövs nya normer och nya lagar. Innan samhället har enats om vilka nya normer som ska gälla så uppstår en osäkerhet inom vissa fält. Ett av dessa fält är fildelning av upphovsrättsskyddat material.

Upphovsrättslagarna härstammar från industrisamhället. Lagarnas syfte var att stimulera kreativiteten och säkra inkomsten för upphovsrättsinnehavarna till musik, litteratur, film och så vidare. Övergångsperioden vi nu är inne i kallar Hydén och Larsson för ”risk samhället” och det innebär att det fortfarande inte är helt fastställt hur den nya epokens normer och lagar ska behandla denna typ av frågor. För att kunna klara av denna typ av samhällsförändring anser Hydén och Larsson att det är klokt att titta på hur det tidigare har sett ut när samhället har genomgått stora förändringar.¹⁹

Linde och Lindgren menar att fenomenet fildelning är särskilt intressant eftersom det så konkret belyser hur ny teknologi leder till att många av det moderna samhällets sociala former måste omförhandlas. Vi är enligt Linde och Lindgren på väg in i en ny samhällsform som har många beteckningar som till exempel det postmoderna samhället, nätverkssamhället eller informationssamhället. Det är enligt Linde och Lindgren uppenbart att vi i den nya samhällsformen måste omförhandla tidigare konstruktioner som till exempel upphovsrätt, äganderätt och stöld.²⁰

Hydén och Larsson tar i sin artikel upp att det finns en avgörande utmaning i och med den revolutionerande digitaliseringen. Den handlar i fildelningsfrågan framför allt om hur man ska ställa sig till äganderätt i det nya samhället. Hydén och Larsson menar att den svenska debatten innebär att normer för vad som kan anses som rätt och fel i upphovsrätsfrågor förändras. Förändringen av normer kan enligt Hydén och Larsson kopplas till den mycket större samhällsförändringen. De nya normerna strider mot vissa av den äldre och utdöende epokens rättsregler. Hydén och Larsson vill koppla dagens samhällsförändring till tidigare samhällsförändringar. De pekar på att den nya teknologin spelar en viktig roll i förändringen

18 Lindgren & Sandgren (red.) (2007) s. 115

19 Hydén & Larsson (2008), *Different darling conceptions tied to different societal systems*, s. 3

20 Lindgren & Sandgren (red.) (2007) s. 115

av normer som den har gjort många gånger tidigare. Det är enligt Hydén och Larsson det viktigaste normförändrande fenomenet. Kommunikationens förutsättning påverkar vad som uppfattas som rätt eller fel i olika epoker. Fildelning kan ses som stöld ur det analoga perspektivet, samma handling kan ses som något mer rättfärdigat ur det digitala perspektivet. Varje samhälle eller epok har sin egen uppsättning regler och lagar. Lagarna som utformades under industrisamhället baseras på den epokens beteendemönster.²¹

Hydén och Larsson ser rättsväsendet som ett maktverktyg i en kamp mellan det gamla och det nya. Rättsvetenskapen måste förstå samhällets förändringar som demokratiskt och legitimt kunna tolka vad som är rätt och fel.²²

En annan brist i övergången mellan industrisamhället till informationssamhället är att lagar tolkas olika i olika kontexter menar Hydén och Larsson.²³ Traditionellt har fildelning av upphovsrättsskyddat material benämnts som stöld enligt BrB 8:1:

”Den som olovligen tager vad annan tillhör med uppsåt att tillägna sig det, dömes, om tillgreppet innebär skada, för stöld till fängelse i högst två år.”²⁴

Problemet är skillnaden mellan att stjäla och att kopiera något. Det problematiska ligger i formuleringen ”om tillgreppet innebär skada”. I den gamla kontexten låg skadan i att ägaren förlorade sitt föremål vilket inte är fallet vid kopiering. I fallet med kopiering ligger skadan att upphovsrättsinnehavaren skulle kunna förlora eventuella köpare vid kopiering av materialet. Den omtolkningen innebär att viktig innebörd går förlorad i översättningen från den gamla till den nya kontexten.

Yar tar upp ett antal faktorer som grundläggande för piratkopieringsproblematiken. Faktorer som nämns är globaliseringen, ökning i mediekonsumtion samt teknologisk utveckling.²⁵

Hydén och Larsson pekar på många olika fenomen som upprepas på liknande sätt som vid tidigare epokskiften. Till exempel när övergången till industrisamhället var nära reglerades hantverkssamhället hårt. På samma sätt kan man se ett enormt regelverk och kontrollbehov vid slutet på industrisamhället. Om övergången följer samma mönster som tidigare så kommer enligt Hydén och Larsson detta massiva regelverk att avvecklas, vilket redan till viss del har

21 Hydén & Larsson (2008) s. 2

22 Hydén & Larsson (2008) s. 12

23 Hydén & Larsson (2008) s. 13

24 Torkel Gregow (red.) (2009), *Sveriges rikes lag...* 130:e upplagan

25 Yar (2005), The global 'epedemic' of movie 'piracy': crime-wave or social construction?, s. 678

skett. Detta i likhet med vad som hände under industrialiseringen. Då istället frihandel blev en central princip.²⁶

Författarna till artikeln pekar också på kontrollbehovet som tar sig i uttryck i former som massövervakning. Det finns många exempel på detta runt om i västvärlden. I Sverige så har FRA från och med den 1 januari 2009 möjlighet att avlyssna all data och telefontrafik som passerar Sveriges gränser.²⁷

2.3 Aspekter av fildelning

Lindgren och Linde delar upp fildelare i två olika grupper. Den ena gruppen är mer ideologiskt grundad social rörelse och ser själva handlingen som ett politiskt ställningstagande. Dessa betecknas med en gemensam identitet och ett kulturpolitiskt intresse. Den andra gruppen som sannolikt är en betydande del är personer som inte är ideologiskt drivna att fildela. Den här gruppen använder tekniken av ett resultatintressat helt enkelt för att den finns tillgänglig.²⁸

Majid Yar skriver i sin artikel om piratkopiering av film. Företrädevis konkret kopiering och försäljning av film på skivor. Det är ett problem som ligger nära det ämne som jag tänker belysa med en avgörande skillnad. Nämligen att piratkopierade skivor säljs för ekonomiska intressen, till skillnad från gratis piratkopiering över internet som är svårt att tjäna pengar på även om det förekommer. Yar har undersökt om piratproblemet till viss del är en socialt skapad konstruktion. Yar pekar på att ökningen kan härledas ur fenomen som förändring av lagstiftning, politik och rättsliga sammanhang. Förändringarna bidrar till att skapa problemet med piratkopiering.²⁹ Yar beskriver att den nuvarande diskursen innehåller en attityd som innebär att piratkopiering skulle vara en ökande brottsvåg, vilket han menar till viss del kan avvisas.³⁰ Eftersom brotten även är socialt skapade och idag klassas fler handlingar som brott än tidigare. Majid Yar tar även upp problem med piratkopiering och fildelning via internet. Enligt Yars artikel så bidrar piratkopiering till en enorm ekonomisk förlust för filmindustrin, främst den amerikanska. Yar beskriver också hur filmbranschens egendom olagligt har kopierats på kassetter och skivor och saluförts medan den allmänna uppmärksamheten varit

26 Hydén & Larsson (2008) s. 5

27 Hydén & Larsson (2008) s. 6

28 Lindgren & Sandgren (red.) (2007) s. 116

29 Yar (2005) 678

30 Yar (2005) 691

riktad mot fildelning av musik via internet. Filmbranschorganisationer har länge kämpat för att få människor att uppfatta piratkopiering som något allvarligt. Organisationerna har på senare tid även kopplat piratkopiering till organiserad brottslighet och terrororganisationer.³¹ Det är inte helt ovanligt att människor blandar ihop dessa olika typer av piratkopiering med denna avgörande skillnad.³² Människor som piratkopierar för ekonomiska intressen blir ofta stämplade som kriminella medan människor som fildelar för personligt bruk i media kan benämnas som offer då de av samhället skulle ses som kriminella.

Yar ser också Internet, eller snarare den stora utbreddheten som Internet fått som en av de stora orsakerna till ökad piratkopiering. På denna punkt väljer han att behandla fildelning, som bara är en typ av piratkopiering. Yar menar att Internet innehåller enormt många olika fildelarsidor. Han tar också upp att vissa av dessa tar ut en månadsavgift för att ge användare tillgång till allt piratkopierat material. Många filmer finns tillgängliga via Internet redan innan de har haft premiär på bio. Det ses som ett extra stort problem av filmbranschen.³³

Mark Schultz artikel beskriver

Artikeln Copynorms av Mark Schultz behandlar normer och etik kring fildelning och piratkopiering. Han hävdar bland annat att det finns normer idag som gör att upphovsrättsinnehavare avråds från att utöva sin fulla rättsliga kontroll på sitt material. Samtidigt finns det normer som gör att mottagare ska bortse från innehavarens kontroll.³⁴ Han förklarar också begreppet ”copynorms”. Det är ett begrepp som behandlar normer kring kopiering av material. Ordet är sammansatt av ”copy” (att kopiera) och ”norms” (normer).³⁵ Mark Schultz beskriver hur olika grupper förhåller sig till normer kring exempelvis piratkopiering. Han beskriver bland annat hackarnas normer som innebär att aktivt dela och hjälpa andra att dela all information, inklusive upphovsrättsskyddat material.³⁶

2.4 Hacker-uppförandekoden

31 Yar (2005) 678

32 Rydell och Sundberg (2010) s.85

33 Yar (2005) 684

34 Schultz (2006), Copynorms: Copyright Law and Social Norms, s. 43

35 Schultz (2006) s. 1

36 Schultz (2006) s. 21

Internet grundades under 60- och 70-talen enligt Linde och Lindgren på tanken att innehållet skulle vara gratis. Resurserna skulle kunna utnyttjas av alla. Detta har format mycket av dagens internatanvändares idéer kring tekniken.³⁷

Linde och Lindgren pekar på att många anser att piratkopiering i grunden är oetiskt, däremot finns det en gråzon kring vad som innebär oetisk piratkopiering. Forskare pekar på olika orsaker till detta, till exempel att tekniken har en distansnerande inverkan på individerna som utför handlingen. Piratkopiering upplevs av många som mindre allvarligt än annat omoraliskt beteende. Att kopiera immateriell egendom ses inte lika allvarligt som att till exempel stjäla materiell egendom. Användarna känner sig ytterligare fria från ansvar eftersom att piratkopiering kan ses som en form av politisk handling mot kapitalistiska intressen. Linde och Lindgren pekar på att det nya postmoderna samhällets moral präglas av tvetydighet. Etiken är individuell och inte universell utifrån gruppens gemensamma föreställningar. Att rättsstaten kan se en handling som olagligt betyder inte att en fildelare i det postmoderna behöver dela det moraliska i den uppfattningen enligt Linde och Lindgren. Detta kan i förlängningen betyda att fildelare löser sina moraliska frågor med personlig ad hoc.³⁸ Vad som är rätt och vad som är fel är upp till individen att klassa oavsett vad rättsstaten säger. Rättsstaten är trots allt bara en aktör i samhällsvimlet.

Balestrino tar upp normativa aspekter av fildelningsproblematiken. Han beskriver att piratkopiering är en stöld men inte ett brott, moraliskt. Balestrino gör en liknelse med hur ett mord i självförsvar fortfarande är ett mord men inte ett brott.³⁹ Han hävdar också att Sverige som land är immun mot anklagelserna genom att vara ett av världens minst korrumperade länder. Samtidigt kan man ha Europas mest utvecklade fildelningsnätverk. Balestrino kommer fram till att när fildelning fördöms socialt har det inte någon större inverkan på individernas sociala normer. Balestrino menar även att en social norm inte har något stort värde på den kollektiva nivån.⁴⁰

2.5 Sammanfattning av tidigare forskning

Den tidigare forskningen belyser olika delar av fildelningsproblematiken. Hydén och Larsson tar främst upp hur dagens övergång till ett nytt samhälle påverkar flera fält, inklusive

37 Lindgren & Sandgren (red.) (2007) s. 117

38 Lindgren & Sandgren (red.) (2007) s. 117

39 Balestrino (2008) s.455

40 Balestrino (2008), s. 465

fildelningen. Hydén och Larsson skriver att det gamla samhällets normer samexisterar med det nya samhället en tid. Dessa normer är dock inte utvecklade för det nya samhället och skapar osäkerhet i det nya samhället.

Balestrino tar upp normativa aspekter av fildelningsproblematiken. Balestrino kommer fram till att när fildelning fördöms socialt har det inte någon större inverkan på individernas sociala normer. Balestrino menar därigenom att en social norm inte har något kollektivt värde.⁴¹

Majid Yar tar upp en annan aspekt av fildelningsproblematiken. Utifrån de ekonomiska aspekterna tar han upp piratkopiering inom filmvärlden. Yar hävdar även att det snabbt ökande fildelningsproblemet inte är den brottsvåg som filmbolagens diskurs försöker förmedla. Yar pekar på att ökningen av piratkopiering även är ett resultat av ändrade regler och normer som inkluderar fler handlingar till olaglig piratkopiering.

Linde och Lindgren skriver främst om fildelning som en rörelse. De delar in fildelare i två grupper. Den ena är den ideologiskt drivna och den andra är enbart intresserad av att komma åt innehållet. De tar även upp det politiska ställningstagande som det innebär att fildela. Enligt Linde och Lindgren så är det en politisk handling oavsett vad individen hade för intentioner i förväg.

Artikeln Copynorms av Mark Schultz behandlar normer och etik kring fildelning och piratkopiering. Han hävdar bland annat att det finns normer idag som gör att upphovsrättsinnehavare avråds från att utöva sin fulla rättsliga kontroll på sitt material. Samtidigt finns det normer som gör att mottagare ska bortse från innehavarens kontroll.⁴²

3. Teoretisk bakgrund

3.1 Inledning

För att kunna ge en bild av fildelarnas situation så måste jag först beskriva samhället de befinner sig i. Jag skulle vilja koppla osäkerheten som Bauman beskriver i dagens samhälle till nätverkssamhället och Internet. Bauman hävdar att osäkerhet går hand i hand med kreativitet. Kreativiteten och upptäckarglädjen är i sin tur det som visat sig starkare än konkurrens och vinst i utvecklingen av internet hos den tidiga hackerkulturen. Det finns en uppförandekod i den tidiga hackerkulturen. Den som innebar att allt arbete ska publiceras och att andra ska ha rätt att använda sig av det för att vidareutveckla, anpassa och förbättra delar

41 Balestrino (2008), s. 465

42 Schultz (2006) s. 43

av det. Denna tanke överensstämmer till stora delar med forskarvärlden. Internet utvecklades till stor del på olika universitet främst i USA genom att olika individer gemensamt delade och förbättrade tekniken. Denna uppförandekod lever till stor del kvar inom fildelningsrörelsen. All information ska vara tillgänglig för alla, vare sig det är källkod, musik, film eller datorprogram. Om jag har något så bör det finnas tillgängligt för alla andra. Återigen innebär det en konflikt med ekonomiska vinstintressen. Ett annat problem är övergången mellan det tidigare solida industrisamhället till det senare flytande, osäkra, flexibla och kreativa nätverkssamhället. Detta leder till konflikter, bland annat den mellan vinstintressen och fri information. Håkan Hydén och Stefan Larsson hävdar att det är en kamp mellan det utdöende industrisamhället och det nyfödda informationssamhället som kommit för att ta över. Industrisamhället gör allt i sin makt för att hävda sig och behålla makten så länge som möjligt. På många olika plan och bland annat inom det område som jag tänker undersöka, fildelningen.

3.2 Val av litteratur

Som teoretiskt underlag för min uppsats har jag fastnat för tre verk i huvudsak. Det är två böcker av författaren Zygmunt Bauman om det postmoderna samhället som vi formar och som påverkar alla våra handlingar. Zygmunt Bauman är en författare som mycket utförligt behandlat ämnen som modernism, det postmoderna samhället och övergången till det.⁴³ Liquid modernity är en av hans böcker som jag har valt att använda mig av och den beskriver hur samhället utvecklats och blivit flytande och flyktigt. Nästa bok jag tänker använda mig av är Baumans ”Det individualiserade samhället”. Denna bok har en liknande grund men med en annan inriktning. Den handlar om individualisering och hur och varför samhällen individualiseras. Det gäller inte minst på internet. Nästa bok är Internetgalaxen som är skriven av Manuel Castells. Han är mest känd för "Informationsåldern" som är ett verk i tre delar om det nya informationssamhället.⁴⁴ Boken jag ska använda mig av heter ”Internetgalaxen” och är lättare att överblicka, mer uppdaterad och inriktad konkret på samhället kring och på internet. Castells förklarar i sin bok Internetgalaxen hur internet har blivit nätverkssamhällets främsta medium. Jag kommer även att använda mig av Castells tidigare ”Informationsåldern” som referensmaterial.

43 Zygmunt Bauman. <http://www.ne.se/lang/zygmunt-bauman>, Nationalencyklopedin, hämtad 2010-12-16.
44 Manuel Castells. <http://www.ne.se/lang/manuel-castells>, Nationalencyklopedin, hämtad 2010-12-16.

3.3 Det senmoderna samhället

Bauman tar upp ett citat av Ernest Becker där han anser att individerna i ett samhälle ägnar sig åt knep för att glömma döden. Alla dessa sysselsättningar är så långt ifrån individernas verklighet att Becker uttrycker det som en gemensam galenskap. Ett samhälle kan ses som ett sätt att komma överens och dela, bland annat makt och åsikter. Åsikter och meningar som inte delas anses som galna. Galenskapen är inte galen när den delas.⁴⁵ Enligt Becker så skapar samhället en mening för människorna som lever i det. Individerna kan bli del i något större och den gemensamma galenskapen blir en befrielse från tankarna på döden. Bauman håller med om att samhället kan vara galenskap, men alternativet skulle vara att det är en rationell reaktion på en situation som är för svår att hantera, vilket också det resulterar i galenskap.⁴⁶ Enligt Castells så struktureras samhällets ekonomiska, sociala, politiska och kulturella aktiviteter av och kring internet och andra datornät.⁴⁷ De som är direkt kopplade till fildelning är framför allt kulturella, ekonomiska och i viss del politiska. Det ses av vissa som ett politiskt fenomen. Politiska argument mot upphovsrätt beskrivs i texter utgivna i boken ”Copy me”.⁴⁸ Tidigare fanns det en gemensam strävan som folket genomförde gemensamt. Bauman tar upp ett det majestätiska stadshuset i sin hemstad Leeds som en mötesplats för borgarna under 1800-talet och ett monument över industrialismens självsäkerhet.⁴⁹ Samhället idag präglas snarare av mångfald. Tusentals mötesplatser, människor och grupper är splittrade och tillåts sträva åt olika håll.

3.4 Kollision mellan två inställningar

Produkter av det nya nätverkssamhället tar sakta men säkert över tidigare sanningar och väl förankrade handlingsramar. Fildelning är ett av dessa nya fenomen som hör till det osäkra nätverkssamhället. Den tidigare epokens moraliska ställningstagande beskriver fildelning av upphovsrättsskyddat material som stöld. Men det nya flytande samhället kan tänkas ha en blandad inställning. Zygmunt Bauman skriver i sin bok ”Liquid Modernity” att det som är

45 Bauman (2002), *Det individualiserade samhället*, s. 10

46 Bauman (2002) s. 11

47 Castells (2002) s. 15

48 Kaarto & Fleischer (red.) (2005), *Copy me: samlade texter från Piratbyrå*, s. 104-105

49 Bauman (2002) s. 135

flytande dränker, förändrar eller blöter solida objekt.⁵⁰ Bauman menar också att man inte får lämna ute tidsperspektivet när flytande materia beskrivs. När solida objekt beskrivs är däremot tiden oväsentlig. Flytande materia är i ständig rörelse vilket gör att tiden är en viktig aspekt i beskrivningen i denna typ av materia.⁵¹ Det är en beskrivning som kan uppfattas som väldigt målande för fildelningsdebatten. I denna debatt målas ofta skivbolagen ut som något stelt och gammaldags. Skivbolagen har ofta anklagats för att inte ha tagit till sig den nya tekniken och ha uppträtt på ett sätt som kan anses stelt och fast i sina gamla former och på sätt och vis stått stilla i tiden. Samtidigt som fildelningen är något flytande. Fildelningen kan snabbt förflyttas. Så fort ett tillslag görs för att stoppa fildelning så dyker det upp på flera nya platser på Internet. Det går inte att få grepp om eller kontrollera eftersom det är under ständig förändring.

Författarna till ”det kommunistiska manifestet” myntade enligt Bauman frasen om att smälta det solida. Bauman menar dock att denna rensning av solid struktur då ersattes av en ny och förbättrad men fortfarande solid struktur. Den nya solida strukturen skulle vara perfekt och skulle därför vara oföränderlig och mer solid och fast än någonsin.⁵²

Bauman tar upp Herbert Marcuse som menar att det finns väldigt lågt stöd för frigörelse från samhället om det är samhället som levererar välfärden.⁵³ Välfärden är dock inte längre lika viktig. Vilket leder till att samhället individualiseras.

Bauman tar upp att tidigare under industrialismen behövdes de arbetslösa. Det kapitalistiska samhället går i konjunkturer och det är svårt att se när ett uppsving ska komma. Det arbetslösa sågs som en form av reservarbetskraft som när som helst skulle kunna kallas in i industrin igen. Samma sak gällde inkallning till militären. Samhället var beroende av att människor som mådde så bra som möjligt och var redo att kallas in när så krävdes. Vid denna tidpunkt var det självklart för människor att välfärd måste få kosta pengar.⁵⁴

50 Bauman (2000), *Liquid modernity*, s 2

51 Bauman (2000) s 2

52 Bauman (2000) s 2-3 , Bauman (2002), s. 30

53 Bauman (2000) s.18

54 Bauman (2002) s. 94

Enligt Bauman är moderniteten av totalitär karaktär. Det är ett samhälle som präglas av fasta mönster och är relativt lätt att förutspå. Det står i motsättning till variation och mångtydighet som är genomgripande element i det postmoderna samhället enligt Bauman.⁵⁵

Även Rydell och Sundberg har beskrivit en sammandrabbning mellan två olika samhällen. De beskriver det dock som det äldre analoga samhället och det nya digitala samhället. De beskriver det också som en kollision mellan två generationer, den som växt upp med internet och den som inte har det.⁵⁶ Samtidigt menar de att det är fler områden än musik och filmindustrin som tvingas tänka om. Posten har rejält förändrat sin verksamhet efter nätverkssamhället. Det gäller även många mediebolag, tidningar och radiokanaler. Enligt Rydell och Sundberg är det en bidragande faktor till denna övergång på att det blivit häpnadsväckande billigt att hyra utrymme på internet.⁵⁷

3.5 Individualiseringen av samhället

Bauman anser att människan strävar mot ett perfekt samhälle där harmoni och en perfekt balans av utbud och efterfrågan råder. Denna utopi innefattar även full behovstillfredsställelse, en genomskinlighet och en förutsägbarhet som är fri från osäkerhet och tillfälligheter. Det som skiljer det postmoderna samhället från dess föregångare är att strävan har privatiserats eller individualiserats. Förbättring uppnås fortfarande genom lagar men det viktigaste av ansträngningen har lagts på individen.⁵⁸ I den här typen av individualiserat samhälle kan man också tänka sig att moralen privatiseras. I ett mångtydigt individualiserat samhälle finns det utrymme för att se sina egna handlingar som rättfärdigade trots att de möjligtvis kan vara olagliga.

Bauman konkretiserar den här typen av samhälle genom att ta upp ett citat Margret Thacher. Margret Thacher uttalade tydligt att det inte finns något samhälle längre, och menade med detta att det är upp till var och en att söka sin lycka. Hon menade också att det inte finns någon storebror som håller ögonen på medborgarna. Det finns enligt Thacher inga stora ledare som säger vad medborgarna ska göra, bara individer som själva vet bäst hur deras problem bör lösas.⁵⁹

55 Bauman (2002) s. 125

56 Rydell & Sundberg (2010) s. 207

57 Rydell & Sundberg (2010) s. 208

58 Bauman (2002) s. 130

59 Bauman (2002) s. 130

Människor flyttar inte lika mycket. Omflyttningen i USA har minskat från 1950 till 1999. Enligt Castells så är grannskapet inte lika viktigt för sociala relationer som tidigare.⁶⁰ Diskussionen om nya gemenskaper och umgängesformer kan enligt Castells liknas vid diskussionen kring urbaniseringen. Enligt Castells har urbansociologer länge diskuterat om urbaniseringen innebar en befrielse från en social kontroll eller om det innebar att viktig gemenskap ersattes av svaga gemenskapsband i en anonym storstad.⁶¹

3.6 Osäker individualisering

Internet är en del av samhället som kopplar samman individualiseringen med osäkerheten. Ett annat fält där dessa sammanstrålar är arbetslivet. Bauman menar att arbetslivet genomsyras av korttidsanställningar och en konstant föränderlighet. En genomsnittsamERICAN förväntas byta jobb elva gånger under sitt arbetsliv. Enligt Bauman finns det mycket som talar för att den siffran ska fortsätta öka. Det är en ständig otrygghet på arbetsmarknaden i det individualiserade samhället. Ingen vet vem som kommer drabbas och skillnaden till tidigare otrygghet så är detta en otrygghet som splittrar istället för enar individerna. Arbetsmarknaden förflyktigas.⁶² På arbetsmarknaden och på internet finns osäkerheten och individualiseringen som vi ser i det övriga samhället. När samhället är individualiserat så slår nederlag mot individer istället för grupper. Det skulle kunna ge en negativ effekt, nämligen att individen ensam i sin omgivning råkar ut för nederlag. Något som dock är viktigt att påpeka som skulle kunna ses gå emot individualiseringen i fildelningsfrågan är samarbetsorganisationerna som produktionsbolagen bildar. Enligt Bauman så har filosofer genom hela den moderna eran ställt sig frågan om friheten är en välsignelse eller en förbannelse.⁶³

Emanuel Castells gör en koppling mellan bondesamhällets övergång till industrisamhället och vår tids övergång till nätverkssamhället. För att visa hur viktigt internet är för denna övergång jämförs Internets relevans för övergången till nätverkssamhället med elektricitetens betydelse för den tidigare industrialiseringen av samhället. Nätverken har en naturlig förmåga att anpassas efter våra behov och är en enorm tillgång för att organisera samhället.⁶⁴ Det skulle kunna tolkas som att Internet både är en bidragande faktor till det nya samhället men även en

60 Castells (2002) s. 135

61 Castells (2002) s. 134

62 Bauman (2002) s. 34-35

63 Bauman (2000) s. 18

64 Castells (2002) s. 13

viktig del av det. Det går att tolka Castells bild av Internet som en mer klassisk struktur i form av ett nätverk, men samtidigt likt Baumans tanke snabbt omställningbar och därmed oförutsägbar.

3.7 Internets utveckling

Internets utveckling präglades av liknande tankar kring äganderätt som kan finnas hos upphovsrättsmotståndare. Tanken sträcker sig hela vägen tillbaka till internets födelse på 1960- och 1970-talen. Den tekniska utvecklingen bedrevs med ren upptäckarglädje som motivation. Den tidiga hackerkulturen satte sina spår i utvecklingsprocessen. Hackarnas uppförandekod innebar bland annat att källkod skulle redovisas och att distributionen skulle vara gratis. Detta innebar att vem som helst kunde hämta hem någon annans arbete och vidareutveckla, förbättra och anpassa dem för sitt eget syfte.⁶⁵

Castells tar upp tre viktiga proceser mellan åren 1985 och 2000 som leder till en ny samhällsstruktur. Den första processen är mikroelektroniken som banade väg för datorer, telekommunikation, nätverk och internet. Den andra viktiga processen eller faktorn var att ekonomin gick mot och var i behov av flexibel företagsledning, globalisering av kapital, produktion och handel. Den tredje och sista viktiga faktorn var ett samhällskrav på en individuell frihet med öppen kommunikation.⁶⁶ Castells visar att i slutet av 1995 hade internet 16 miljoner användare och i början av 2001 var det över 400 miljoner användare. Castells talar i prognoser från 2002 om att antalet internetanvändare år 2005 har ökat till 1 miljard och att det under 2010 ska närma sig 2 miljarder användare.⁶⁷ Om man jämför Castells framtidsprognos med nya siffror från 2010 så kan man konstatera att siffrorna närmar sig 2 miljarder. Enligt siffror från 30 juni 2010 som publicerats av Internet World stats som drivs av MiniWatts marketing group så var antalet internetanvändare 1 966 514 816 stycken.⁶⁸ Enligt Castells finns det två sidor av internets födelse, flyktighet, osäkerhet, ojämlikhet, social utstötning tillsammans med kreativitet, förnyelse, produktivitet, värdeskapande.⁶⁹

Castells uttrycker att det underbara med internet är att människor skapar något som sedan visar sig användbart för någonting annat än vad tanken var. Han tror också att dessa slumpvisa

65 Castells (2002) s. 35, 39

66 Castells (2002) s. 14

67 Castells (2002) s. 14

68 Internet world stats <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> 9/12 2010 kl 19:01

69 Castells (2002) s. 16

upptäckter kan motivera och genererar kreativitet. Castells pekar på att internet är ett resultat av utveckling genom användarna och utvecklarna i ett växelverkande samspel. Samt att utvecklarna och användarna var och är samma grupp som gemensamt tillägnat sig denna teknik.⁷⁰

Castells beskriver Internets tillkomst på ett sätt som innehåller många likheter med upphovsrättsmotståndarnas åsikter. Han skriver bland annat att internet utvecklas genom ett utbyte av källkod. Enligt Castells är Internets utveckling ett exempel där informationsfrihet och samarbete som drivkraft är starkare än konkurrens och äganderätt. Han hävdar också att det var en utveckling som dessutom förändrade hela världen.⁷¹

Att informationsfrihet och samarbete kan vara starkare drivkrafter för innovation än konkurrens och äganderätt är även ett vanligt argument bland upphovsrättsmotståndare. Graeme Philipson skriver i Sydney Morning Herald 2003 att upphovsrätten är ett relativt nytt påhitt. Han menar att det är onaturligt och att mänskligheten har klarat sig länge utan upphovsrätt. Han poängterar även att många klassiska musikaliska verk kom till utan upphovsrätt och att många av dem är förbättrade versioner av andra verk, det vill säga plagiat.⁷²

3.8 Osäkerhet på internet

Bauman pekar på att en del osäkerhet ligger i byråkratin som gör det möjligt för människor (byråkrater) att bli den opålitliga variabeln i andra människors liv. Den variabeln som gör skillnaden mellan ordning och kaos. Ordning för någon med makt innebär kaos för människan som befinner sig under dennes makt.⁷³ Personer som fildelar kan känna en osäkerhet gentemot vad lagstiftningen säger. De riskerar alltså att bli föremål för den opålitliga variabeln som kan skapa kaos för individen, i just denna typ av fall i form av böter.

Det är som en slags hierarki av makt hela vägen upp till den högsta nivån av institutionaliserad makt, det vill säga suveräna stater. Dem i sin tur, har globaliseringen som kaosskapande process. Globaliseringen är enligt Bauman en oberäknelig otrygghet. Han menar att det är ett kaos som ingen styr över och som ingen enskild kan kontrollera.⁷⁴ Internet

70 Castells (2002) s. 201

71 Castells (2002) s. 21

72 Kaarto & Fleischer (red.) (2005) s. 18-19

73 Bauman (2002) s. 46

74 Bauman (2002) s. 47

är en viktig faktor som bidragit till globaliseringens genomslag. Castells uttrycker det som att internet bidrar till näst intill ändlösa möjligheter att globalt kommunicera via text, ljud, bild, video, multimedia.⁷⁵

Otryggheten finns överallt i det postmoderna, nätverkssamhället enligt Bauman. Han menar att det både är medvetet implementerat och en oberäknad konsekvens av tidigare handlingar. Otryggheten är idag, enligt Bourdieu i Baumans bok "det individualiserade samhället" det viktigaste medlet som låter den globala makthierarkin behålla någon form av den sociala kontrollen.⁷⁶

3.9 Flytande tillvaro

Världen blir osäkrare och ordningen förflyktigas enligt Bauman. Han menar att världen runt om oss idag är oförutsägbar och vi vet inte hur länge våra handlingsramar kommer att bestå.⁷⁷ Detta kan ses som en sanning inom fildelning där användare av tekniken svävar i ovisshet. Det är osäkert om tekniken kommer att få finnas kvar. Om den kommer att finnas kvar så är det osäkert hur den kommer att se ut. Det är även osäkert hur lagstiftningen kommer att se ut. En annan faktor av osäkra handlingsramar är hur kontrollen på internet kommer att utvecklas och om så kallade anonymiseringstjänster kommer att finnas tillgå.

Bauman tar upp ett antal viktiga dimensioner som bidrar till den postmoderna osäkerheten. En poäng Bauman gör beskriver hur människor sällan värderar ordning högt medan den gäller. Först när ordningen är förlorad eller håller på att gå förlorad inser människan värdet av ordningen. Bauman beskriver framtiden som en osäker värld med brist på sammanhang och logik. Han väljer att ta upp ett citat av George Bush som vid Sovjetunionens fall beskriver att den nya fienden nu efter sovjetunionen är osäkerheten, oförutsägbarheten och instabiliteten.⁷⁸ Castells skriver i "Informationsåldern, band 2" att globalisering och informationaliserings omvandlar världen. Han skriver att den nya teknologin höjer vår potential till produktion, kulturell kreativitet och kommunikation samtidigt som de omyndigförklarar samhällets civila och institutionella organisationer. Castells menar att människor över hela världen mister

75 Castells (2002) s. 195

76 Bauman (2002) s. 49

77 Bauman (2002) s. 105

78 Bauman (2002) s. 105

kontrollen över sina liv, miljö, jobb, regering, jordens öde. Denna oförmåga leder osökt till ett motstånd mot globaliseringen och det nya samhället.⁷⁹

3.10 Musikdistribution via Internet

Castells menar att det är utbrett bland miljontals ungdomar att utnyttja fildelning för att byta sina favoritlåtar med varandra. Detta ger kännbara konsekvenser för skivbolagen.

Skivbolagen tvingas tänka om. De arbetar med teknik för att förhindra spridningen bland annat genom digital vattenmärkning.⁸⁰ Enligt Rydell och Sundberg kunde dessa vattenmärknings och annan DRM-teknik (digital rights management) snabbt knäckas och filerna ändå delas ut på Internet. Rydell och Sundberg skriver att betalande kunder fick en försämrad produkt då CD-skivor med DRM-teknik inte kunde spelas på vanliga mediaspelare i datorer.⁸¹ Det scenariot kan tolkas som ett försök av mediebolagen att skapa en fast struktur hos en flytande företeelse. Om jag utgår ifrån Baumans redogörelse i "Liquid Modernity" så kan man säga att de fasta föråldrade skivbolagen på sätt och vis försöker tygla eller kontrollera ett flytande fenomen.

I Castells bok beskrivs Internet som ett nätverk med en enorm kraft. Det framstår också som osannolikt att någon ska lyckas med att effektivt kontrollera fri nedladdning.⁸²

Skivbolagen driver enligt Castells också rättsprocesser för att skydda sin äganderätt. En annan väg som skivbolagen provar är att förena sig med det flytande och skapa nya affärsmodeller som istället utnyttjar möjligheterna med internet. I december år 2000 kom skivbolaget BMG att sluta ett avtal med napster. Det skulle innebära att napster skulle förhindra spridningen av upphovsrättsskyddat material. Men samtidigt kunna erbjuda hela BMG:s katalog till sina användare för 4,95 dollar i månaden. En domstol i Kalifornien beslutade i mars 2001 att napster skulle ta bort åtkomsten av upphovsrättsskyddat material. Napster skulle kunna stänga alternativt samarbeta med skivbolagen och börja ta betalt av sina användare. Castells förutsåg här en utveckling att användare kommer att söka sig till alternativa likvärdiga gratistjänster.⁸³ Vilket senare skulle visa sig stämna.

79 Castells (1998), *Informationsåldern: ekonomi, samhälle och kultur. Bd 2, Identitetens makt*, s. 83-84

80 Castells (2002) s. 202

81 Rydell & Sundberg (2010) s. 70

82 Castells (2002) s. 202

83 Castells (2002) s. 202

Bauman skriver om förnuft mot kärlek. Den ena klarar sig inte utan den andra.⁸⁴ Min tolkning utifrån aktuellt ämne att det handlar om känsla kontra förnuft. Människor vill ha det senaste hela tiden, ögonblicklig tillfredsställelse. Fildelning skapar en möjlighet att få det när det gäller media och information. Bauman tar i sin bok ”Det individuella samhället” upp Senecas varning redan från antiken, att den tillfredsställelse som kommer snabbast är också den som slocknar fortast.⁸⁵

3.11 Sammanfattning av teorin

Ett antal viktiga huvudföreställningar tas upp i teorin. Främst är dessa inriktade på samhället och att det förändras både vad det gäller individualisering och växande osäkerhet samt hur dessa hänger samman i ett antal praktiska exempel bland annat välfärdsstatens försvagning. Olika författare beskriver det som två olika fält som kolliderar. Bauman och Castells kallar det samhällen medan Rydell & Sandberg kallar det perspektiv på en lägre nivå. Dessa fenomen kopplas även till internet och hur internet utvecklades av användarna i en växelverkan av programmering och användning. Där låg källkod tillgängligt för alla, där belyses även kopplingar till fildelning som också handlar om att alla har tillgång till varandras, och andras information. Sedan tog jag även upp musikdistribution via internet som var det första stora problemet för skivbolagen i upphovsrättshänseende för digital fildelning. Det är främst Rydell & Sandberg och Castells som belyser hur stela och fasta skivbolagen varit i dess modernisering och anpassning till det nya samhället. De görs därför till något som tillhör det gamla samhället vilket i sin tur passar in i Baumans beskrivning av det äldre samhället.

4. Metod

4.1 Hermeneutik

Med den hermeneutiska analysen vill jag visa upp hur min förståelsehorisont möter fildelarnas förståelsehorisont jag ämnar behandla. Det är därför viktigt att jag presenterar min förförståelse såhär långt, för att tydligare kunna visa hur den kolliderar med fildelarnas och assimileras i en ny förståelse. Ödman skriver i sin bok ”tolkning, förståelse, vetande” att en människa aldrig kan ställa sig utanför sin egen verklighetsuppfattning. Detta innebär att jag

84 Bauman (2002) s. 198

85 Bauman (2002) s. 187

aldrig fullt till hundra procent kan förstå en annan individs aspekter och tolkningar av verkligheten.⁸⁶ Hermeneutik handlar om att tolka olika aspekter. Dess uppgift är på sätt och vis att tolka och översätta mellan olika förståelsehorisonter för att sedan nå ett samförstånd.⁸⁷ Enligt Ödman så är hermeneutikerns främsta verktyg att kunna tolka sådant som han inte förstår.

4.2 Den hermeneutiska cirkeln

Den hermeneutiska cirkeln innebär att man går från del till helhet och från helhet till del. Delarna är beroende av helheten, i analysen är det därför viktigt att se hur väl de passar in i helheten. Man måste bilda sig en uppfattning om små helheter, eller delar som ska konstituera en helhet. Ödman frågar sig hur man kan känna till en del när man inte känner till helheten och hur man samtidigt kan känna till helheten när man inte känner till innebörden av de olika bitarna. Ödman gör en liknelse vid att lägga ett pussel. Inom hermeneutiken kan man ta tillvara på sin förförståelse om sammanhanget eller bakgrunden för att kunna passa in de olika delarna till en helhet. Ödman pekar också på i enighet med pusselexemplet att det inte finns något facit, det går inte att veta om man har fått fram en korrekt bild. Han pekar också på att olika individer får fram olika bilder utifrån skiljda förförståelser, även om de går efter samma metod. Ödman hänvisar också till Heideggers tes att saker och ting avslöjas bäst när de inte fungerar. Ödman på exemplet att om en person inte förstår ett av orden i en mening och hela meningen blir obegriplig. När något är obegripligt så måste man söka svaren i kontexten eller helheten. Exempelvis slå upp ordet eller läsa klart boken och sedan har man förhoppningsvis nått en förståelse av ordet.⁸⁸

Grundbetydelsen för den hermeneutiska cirkeln är enligt Ödman uttryck för växelverkan för förståelsen mellan del och helhet. Det kan ses som en illustration för hur tänkande, förståelse och tolkning fungerar.⁸⁹

4.3 Författarens förförståelse

Möjligheterna med att fildela är att man gratis kan få tillgång till media. Det gör att man kan lyssna på musik och titta på film man annars inte skulle köpa. Man kan upptäcka vad man är

86 Ödman (2007), *Tolkning, förståelse, vetande: hermeneutik i teori och praktik*, s. 14-15

87 Ödman (2007) s. 23

88 Ödman (2007) s. 99

89 Ödman (2007) s. 100

mer intresserad av när all media finns tillgänglig. Denna distribution av media är effektiv, lättillgänglig och bekväm. Det går även att köpa musik på internet. Men det känns inte som att man får lika mycket för pengarna att köpa musik digitalt. När man köper något så vill man ha ett fysiskt föremål som man betalar för. Det går att beställa skivor över Internet, hyfsat bekvämt men då måste man vänta några dagar innan de kommer med posten. Man vill heller inte betala för allt man laddar ner eftersom man laddar ner mycket bara för att provlyssna och se om det är bra för att upptäcka ny musik. Ibland har musik som laddas hem sämre kvalitet än köpta cd-skivor. Samma sak kan gälla dvd-filmer. De flesta laddar ner musik och filmer utan att direkt bidra med egen media som de har köpt. Det finns lite olika tekniker som fildelning baseras på. Ett vanligt exempel innebär att man har ett bibliotek med media på sin dator som man har laddat ner eller själv köpt och lagt in i sin dator. Detta bibliotek delas sen ut till andra användare och man får tillgång till deras bibliotek. En annan populär teknik innebär att medan man laddar ner media så skickas det även till andra som vill ladda ner samma filer.

Jag tror att människor reflekterar över de moraliska i fildelning. Men att det finns en utbredd kultur i den yngre generationen som innebär att musik, film och media är allmän egendom när den går att kopiera. Ungefär som böcker på biblioteket. Jag tror att skillnaden kom med att media blev digitaliserat. Man stjälar inget eftersom man inte fysiskt tar något. Jag tror att man kommer in i det automatiskt. All teknik finns tillgänglig och det är bara en tidsfråga tills man är nyfiken på någon musik eller film. Sen måste man rättfärdiga det för sig själv att man gör det. Det finns en bild av att det är ok att strunta i upphovsrättslagen. Alla gör det, det blir som en strukturell handling som man inte personligen behöver ansvara för. Det är ingen stor sak för många.

4.4 Validitet och reliabilitet

I undersökningen och analysen måste hänsyn tas till problem som kan uppstå med validitet och reliabilitet. Validitetsproblem som kan uppstå handlar framför allt om respondenterna verkligen menar samma sak som jag uttolkar och kategoriserar deras utsagor som. Samtidigt kan författarens tolkning av utsagorna ses som en del av undersökningen då den har en hermeneutisk strävan. För att läsare ska kunna följa mina tolkningar och göra egna tolkningar har jag därför valt att ange respondenternas utsagor i talspråk.

Bryman skriver att svårigheter med att mäta reliabiliteten i kvalitativ forskning uppstår då det inte går att återskapa samma sociala situation som föreligger i en specifik undersökning.⁹⁰ Samhället förändras såsom individers attityder och inställningar gentemot omvärlden. Resultatet för en likadan undersökning kommer därmed inte att leda till ett identiskt resultat.

5. Undersökning

5.1 Urval

Undersökningen jag har genomfört har bestått av semi-strukturerade intervjuer med fem olika individer. Jag har format frågorna utifrån syftet med uppsatsen. Jag hoppas kunna få en bild av individernas situation och betänkligheter kring handlingen fildelning. Personerna har tagits utifrån min omgivning via ett snöbollsurval. Kriterier jag har angett har enbart varit att individen ska ha erfarenhet av fildelning av upphovsrättsskyddat material. Det finns alltså inget krav på att personen ska vara aktiv inom fildelning för närvarande. Sedan har jag även av forskningsetiska skäl valt att bara behandla personer över 18 år.

5.2 Respondenter

Jag tänkte här kort presentera intervjupersonerna för att kunna ge en bild av hur pass aktiva de är inom fildelningen, detta för att ha som bakgrund när själva analysen presenteras. Eftersom det är ett känsligt ämne och då personerna bland annat uppger att de begår brottsliga handlingar så har jag valt att hålla mig till personer över 18 år. Dessutom är alla intervjupersoner anonyma med fingerade namn.

Peter, 31 år, vill helst inte uppge sitt yrke då det kan vara kännligt i sammanhanget.

Han var aktiv tidigt med fildelning. Peter förklarar att innan man använde sig av internet så lät man datorerna ringa upp bbs:er. På dessa bbs:er gick det att utbyta information och filer mellan datorer.

Lennart, 29 år, Byggnadsingenjör

Lennart anser även han att han var aktiv tidigt med fildelning. Han säger att han började under slutet på 90-talet, innan det fanns någon omfattande tillgång till bredband i Sverige. Fildelar i störst utsträckning av intervjupersonerna som jag har talat med.

⁹⁰ Bryman (2002) s. 257

Anna, 19, Student

Anna ställer sig positiv till fildelning. Hon hoppas att det ska öka ännu mer och anser att kreativitet ska kunna nås av alla. Laddar inte ner själv i så stor utsträckning för tillfället, men tvekar inte att göra det när hon känner att hon behöver någon fil.

Egon, 19, Musiker

Har den mest negativa inställningen till fildelning även om han själv gör det. Egon hävdar att han fildelar så lite som möjligt men ändå måste göra det för att kunna få tag på material som är alldeles för dyrt eller inte har släppts i Sverige.

Bob, 30, Lärare

Bob fildelade som flitigast under studietiden. Han har förståelse för att man gör det men själv gör han det inte lika mycket längre. Bob tycker att skivbolagen bör utvecklas och förnyas. Han köper gärna musik över internet och på senare tid har han även gått tillbaka till att börja hyra filmer då priset är betydligt billigare idag.

5.3 Analys

Jag tänker analysera svaren från intervjuerna utifrån fem olika teman, motivation, fildelarens bild av sig själv, moraliska dilemman, samhällets bild av fildelare och omfattning och teknik. Svaren anges i talspråk för att ge en så tydlig bild som möjligt av hur respondenterna uttryckte sig vid intervjutillfället. Det finns ett visst värde i att ange subtila uttryck av kommunikation som pauser, avbrott och så vidare. Värdet ligger i att läsaren lättare ska kunna förstå mina tolkningar av respondenternas utsagor. David Silverman tar i ett exempel upp hur en grammatiskt städad version av ett transkriberat samtal tolkas på ett annat sätt än en direkt transkription av samma samtal.⁹¹ Kommunikationen kan således innebära mer än bara grammatiskt korrekta utsagor. Subtila kommunikationsmedel och grammatiskt problematiska ordval skulle kunna innehålla ett visst värde för utsagan.

5.4 Motivation

⁹¹ Silverman (2001) s. 230-231

Under temat motivation vill jag ta upp vad det är som motiverar respondenterna till att begå den brottsliga handlingen som fildelning av upphovsrättsskyddat material ofta klassas som. Motivationen har till stor del stämt överrens med min förförståelse. Framför allt i det hänseendet att respondenterna fildelar för att få tillgång till olika typer av medieinnehåll gratis. Det framstod som den enskilt största anledningen som respondenterna uppgav som motivation till handlingen. Tre av respondenterna hävdar att behovet för olaglig fildelning har avtagit i och med att lagliga gratistjänster som till exempel Spotify har blivit populära. Spotify är en tjänst som bland annat tillåter användare att gratis lyssna på musik. Tjänsten finansieras med hjälp av reklam. Användare kan även välja att betala för tjänsten för att bland annat slippa reklam och få bättre ljudkvalité. En annan genomgripande anledning som respondenterna uppgav var tillgängligheten och utbudet av produkter som fildelning erbjuder. Egon motiverar och försvarar samtidigt sitt fildelande med att det för honom handlar om filer som inte går att köpa i Sverige och att priset skulle bli orimligt högt om han skulle välja att beställa det från utlandet. Egons resonemang pekar således både på priset och tillgängligheten som viktiga anledningar till att fildelning blir ett attraktivt alternativ.

Ehhh, det första jag laddade ner var nog spel från USA som inte hade kommit till Sverige

På frågan om vilken typ av media Egon laddar ner för tillfället anger han att det fortfarande handlar om produkter som är svåra att få tag på.

Det är väl fortfarande sånt som man inte kan få tag på i Sverige, japanska spel eller...

Egon anger att otillgängligheten av produkterna var anledningen till att han började med fildelning.

Ja för att det jag skulle ha var antingen otillgängligt eller alldeles för dyrt för studenter att skeppa.

Motivationen bakom handlingen är att få tag på någon typ av media, i det här fallet datorspel. Egon ser att produkten inte går att hitta till försäljning i Sverige. Då blir fildelningen ett sätt att få tag på produkten. Fildelningen kan här ses som ett nödvändigt ont. Egon verkar inte reflektera över att fildelningen är ett olagligt alternativ, han ger i alla fall inte uttryck för det vid det här tillfället. Priset är en tydlig faktor som gör att Egon väljer att ladda ner piratversioner av materialet.

Peter har i grunden samma grundmotivation, att komma åt ett stort utbud av produkter, men här är snarare tillgängligheten en större faktor än priset. Men han hävdar att det inte finns samma behov av fildelning idag, när de lagliga tjänsterna blir fler.

Ja, det finns väl en viss typ av tekniskt intresse, visst är det så. Annars har det mest varit för att själv ha tillgång till bra program, film och musik osv. I dagsläget finns det ju inte samma behov för det eftersom det finns tjänster som spotify... och voddler även om utbudet är ganska dåligt.

Peters uttalande påvisar att han anser att de lagliga alternativen börjar komma ikapp den olagliga fildelningen. Hans egen motivation var både ett intresse för tekniken, men även att få tillgång till bra media som program, film och musik till exempel. Eftersom det behovet kan tillfredsställas med hjälp av lagliga alternativ som kan konkurrera med fildelningen, så känner han inte samma motivation idag till att fildela olagligt som han gjorde innan de lagliga alternativen fanns att tillgå. Samtidigt lägger inte Peter samma vikt vid att det ska vara gratis. Bob som är lärare tror till skillnad från Peter att de lagliga alternativen kommit för sent in på marknaden.

Ja att det inte kostar, är lätt att komma åt, sen är det ju faktiskt jobbigare att gå och köpa produkterna.. nu finns det ju i och för sig lagliga alternativ men jag tror att de är lite för sent ute.

Jag håller inte på nu lika mycket, aktivt i alla fall, hämtar väl om det är något man behöver.

Bob tror att det som motiverar människor att fildela är att komma åt innehållet gratis. När någonting är gratis så går det att prova på utan att investera något själv i det. Han menar också att internet är en väldigt bra distributionskanal som är bekvämare än att gå till affären. Att använda internet för att distribuera produkter är något som de lagliga konkurrenterna har börjat med. Men Bob tror att den olagliga fildelningen redan har fått ett så stort försprång att det kan vara svårt för de lagliga alternativen att konkurrera med den. Till skillnad från Peter som tror att de lagliga alternativen kommer att bli mer tilltalande är de olagliga i konkurrensen om användarna.

5.5 Fildelarens bild av sig själv

Jag skulle vilja belysa hur fildelare ser på fildelning och sitt eget handlande. Om det är något som individen reflekterar över och i så fall om det är något som individen känner behov av att försvara. Jag vill också försöka belysa hur respondenterna ser på handlingen fildelning i stort. Under det aktuella temat märktes en uppdelning hos respondenterna. Egon, Bob och Peter var tydliga med att de egentligen tyckte att olaglig fildelning är ett problem och att det är svårt att släppa fritt. Lennart och Anna däremot såg fildelningen som framtiden och det nya sättet att distribuera innehållet. Egon, Bob och Peter uttryckte ändå kritisk mot främst skivbolagen. Åsikterna var någorlunda samstämmiga och gemensamt för dem var att alla tre riktade kritik

mot det nuvarande systemet med skivbolagen. De ansåg även att skivbolagen tar ut för mycket pengar av vinsten samt att de sätter för höga priser på sina produkter. Anna och Lennart har däremot samstämmiga åsikter om att fildelningen bör släppas fri. Anna väljer att måla ut fildelare som någon form av modern Robin Hood.

som jag sa tidigare det här med konst som man målar så vi sprider, vi fildelare sprider konsten till alla människor. Så att alla får ta del av sånt som skapas.

Hennes inställning är att fildelarna gör samhället en tjänst genom att låta andra ta del av den media de delar ut på internet. Hon hävdar även att musikartister tjänar på fildelningen, genom att den ökar det allmänna intresset för musik.

...man hittar ju artister man tycker om och... man hittar ju NYA saker man tycker om som man kan köpa senare också.

Egon som själv är musiker ger inte uttryck för ett stöd för samma fria tillgång.

...om jag har skrivit någonting så vill ju jag ha betalt för jobbet jag lägger ner... samtidigt så tycker jag att man kan ju inte få betalt för ett jobb man har gjort hur länge som helst... altså en snickare som har byggt ett hus får ju betalt för det när han byggt huset han fortsätter ju inte få betalt 70 år efter att huset är byggt...

Jag tolkar Egons uttalande som en kritik mot utformningen av upphovsrätts-lagstiftningen.

Han vill inte att den ska släppas helt fri, så att han kan försörja sig men att han ser det som mer rättvist om han får betalt när han utför ett arbete i kvantitet i likhet med andra yrkesgrupper.

Lennart väljer att skämtsamt måla ut sig själv i egenskap av fildelare som kriminell.

Jag är den största skurken... hehe, nej det gör jag verkligen inte. Verkligen inte, det påverkar inte alls, inte det minsta att det är olagligt.. ...Så jag är den nya Al Capone. Hahaha!

Jag tolkar uttalandet som att han vill visa att det är vanliga människor som ägnar sig åt fildelning. Genom att hävda att han, en helt vanlig man är en storskurk eller någon som sysslar med organiserad brottslighet försöker han visa hur konstigt det låter att stämpla fildelare som kriminella. Samtidigt visar han på den hänsynslöshet han kan inom sitt brott, att aktivt och tydligt strunta i att handlingen är olaglig.

5.6 Moraliska dilemman

Respondenternas moraliska betänkligheter redovisas under det här temat. Jag skulle vilja belysa om respondenterna har reflekterat över handlingen. Om de har något att uttrycka angående fildelning, om det är fel eller om individen anser sig kunna rättfärdiga handlingen. Tre respondenter, det vill säga Bob, Peter och Egon kunde se det som problematiskt att släppa på lagstiftningen och tillåta fildelning av upphovsrättsskyddat material. Uppdelningen håller

därmed till viss del i sig även under detta tema. Lennart är tydlig med att han inte tycker att det finns något rätt eller fel i den här frågan. Trots att det är olagligt. Även Anna är ganska positivt inställt till scenariot att fildelningen skulle släppas fri. Men hon såg ändå vissa problem med innehåll som kan vara dyrt att tillverka. Men ett genomgripande tema för alla utom Anna var att måla ut de stora bolagen på marknaden som problemet, vilket skulle kunna göra att respondenterna rättfärdigar sina handlingar till viss del.

Egon uttrycker att han tycker att det egentligen inte är helt okej att fildela olagligt.

Asså går det att betala för det så gör jag hellre det, för jag tycker inte att det är helt ok egentligen. Men problemet är väl att jag ska antingen, måste man få det skeppat från till exempel Japan eller så kostar det JÄTTE mycket pengar som musik till exempel, det är ju, kostar ju jätte mycket pengar, ett album, så vet man att det mesta av pengarna går ju inte till artisten. Utan till skivbolagen liksom känns ju lite meningslöst att lägga pengarna där.

Egon uttrycker att han inte tycker att det är rätt att fildela. Han ger även uttryck för att han hellre betalar för en produkt om det går. Samtidigt hävdar han att vissa produkter är för dyra och att det då blir någon form av sista utväg att hämta produkten gratis. Han tycker även att upphovsrättsinnehavaren som i de flesta fallen är skivbolaget inte bör ta ut en så stor avgift för produkten och att pengarna istället ska gå till den som skapat produkten.

Peter tycker inte att det finns någon anledning att det ska behöva kosta någonting för privatpersoner när det handlar om fildelning av program.

Har man ett företag som tjänar pengar på att använda en produkt, då tycker jag att det är ok att man är med och betalar för den produkten. Är det så att det handlar om hemanvändare som inte har någon ekonomisk vinning så tycker jag inte att det ska behöva kosta någonting.

Även Bob anser att fildelning inte är helt rätt.

I grunden är det väl fel, men jag har ju förståelse för att man gör det.

Men samtidigt som han försvarar de som gör det. Även Bob hävdar att det är mer ok att fildela upphovsrättsskyddat material om rika aktörer har köpt upphovsrätten av skaparen i syfte att tjäna pengar på det.

Jag tror inte heller att det kan släppas helt fritt, det är ju ändå någons arbete... men samtidigt går ju så lite till artisten med det systemet som finns idag med skivbolagsdirektörer som tar miljoner. Det går ju bara en liten del till artisterna.

Bob har fått ett brev från rockgruppen Metallica efter att ha fildelat deras musik över nätverket napster.

Jag känner mig inte skyldig på något sätt när jag laddar ner... När jag var 16 år och fick det där så kände jag mer vilka svin de är, som har flera miljoner och ändå ska försöka dra in varenda liten krona...

Bob förklarar även att Metallicas musik försvann från nätverket senare, men Bob som individ tappade respekt för gruppen.

Lennart däremot har en helt annan moralisk inställning till fildelning.

Öh, näe, jag ser det inte som att man, att man vad ska man säga... att man snor någonting. Utan det är någonting som är tillgängligt för allihopa. Och eh, den industrin som har dragit in så mycket pengar kanske inte är världens bästa industri längre. Om vi säger så. De får de göra sitt och tjäna lite mindre pengar så att jag har inga problem på det sättet.

De kan absolut inte kämpa eller jobba mot internet, det tror jag definitivt inte.

Kommer alltid komma på nya sätt å fildela och sprida deras material. Men det är inte så att jag inte går på bio eller nått sånt där bara på grund att det ska komma en film så, utan det är för att det är tillgänglig när det behövs.

Lennart är den av mina respondenter som är mest positivt inställd till fildelningen och han ger minst uttryck för moraliska betänkligheter. Han tar aktivt avstånd från att han skulle ha några moraliska problem med att fildela, det visar att han reflekterar över problemet och samtidigt avvisar konsekvenserna som irrelevanta för honom.

Bla bla bla sådär du vet men det dom får tillräckligt ändå, jag tycker inte att det är något fel på det sättet. För de tjänar sina pengar i alla fall oavsett. De är bara giriga och vill ha mer.

Anna har också en moralisk inställning som liknar Lennarts i vissa avseenden. Hon tycker att upphovsrättskyddet ska inskränkas så att fildelningen kan bli laglig och media och information kan släppas fri. På frågan om hon tror att spridningen på internet kommer att bli laglig anger hon att hon tror det och förstärker det även med en förhoppning.

Ja det tror jag, jag hoppas att det blir så.

Här styr jag med min fråga ganska tydligt in respondenten i ställningstagandet och formulerar påståendet. Men det som gör att jag ändå hävdar att respondenten står för påståendet är att respondenten för det första håller med och för det andra även ytterligare förstärker påståendet genom att ge uttryck för en önskan att framtiden blir på det formulerade sättet. Men det går även att hitta vissa betänkligheter i Annas resonemang.

Det här när det gäller musik så tycker jag absolut att det ska vara lagligt, men jag kanske har lite förståelse för de här dyra programen.

Jag är inte helt säker på hur detta uttalande ska tolkas, men ett sätt att tolka det skulle vara att Anna menar att det är svårare och dyrare att utveckla program än att skapa musik. Det innebär mer utgifter som går förlorade vid otillåten kopiering av produkten.

Sedan fortsätter Anna med att berätta att hon kan ladda hem otillåtna kopior av programmen ändå.

Det kanske borde vara förbjudet att ladda ner dom. Men det är inget som jag själv låter bli att göra för den sakens skull. Och om de inte fanns gratis så skulle jag inte betala flera tusen för att skaffa det.

Det kan hon i sin tur rättfärdiga genom att hennes kopia av produkten enligt egen utsaga inte resulterar i förlorad inkomst för programutvecklarna då hon inte skulle få för sig att betala för produkten även om den inte fanns att få tag på gratis på olaglig väg.

I övrigt så har hon en väldigt positiv inställning till olaglig fildelning.

Nej, jag hoppas att eh, att fildelning ökar, jag vet inte hur det har blivit sen det blev förbjudet men, jag hoppas att folk inte bryr sig om det.

Anna hoppas att fildelningen ökar och att ingen lyckas sätta stopp för den, trots att det är olagligt.

5.7 Samhällets bild av fildelare

Under det här temat skulle jag vilja belysa hur respondenterna uppfattar att det övriga samhället ser på fildelare och deras handling att dela upphovsrättsskyddat material utan tillåtelse.

Genomgripande för respondenterna är att de tror att det är en relativt accepterad handling i samhället, trots att den är olaglig. Det är främst Lennart och Egon som uttrycker att det finns personer i samhället som ser negativt på deras handlande. Däremot kan de inte specificera någon konkret händelse när någon person har ifrågasatt deras handlingar. Anna kan däremot ta upp en situation när hon kände pinsamhet över att få tillgång till material gratis som andra valde att betala för.

Bob anser inte att han undanhåller att han fildelar upphovsrättsskyddat material Men samtidigt säger han att han väljer att undanhålla för elever på skolan där han arbetar.

Nej, Eller det kan man ha gjort om elever frågar så säger jag att jag inte gör det.

Han tycker även att staten och lagstiftningen har valt fel väg att tackla problemet.

Fildelningen har ju växt till en folkrörelse, och det känns ju fel att göra det olagligt från dag till dag... det känns ju lite som att bita sig i svansen egentligen.

Bob syftar på att lagstiftningen i Sverige som kom väldigt sent gjorde att ett redan utbrett accepterat fenomen blev olagligt. Det kan innebära svårigheter att förbjuda en handling som redan är accepterad inom en social grupp.

Lennart ser att det finns personer i samhället som ser negativt på fildelningen som han sysslar med.

Moralnissarna, hehe. Som tycker det är så fel att man, att man, ska betala för det. Men jag ser ingen, nå jag tycker inte att det är.

Han säger själv att det inte är något han bör ta upp i en situation där han vill göra ett gott intryck, som i det här exemplet en arbetsintervju.

Nej det är klart att man inte ska säga att man fildelar. Och sådär. Men jag tror att de flesta gör det. Så att det är någonting normalt. Det tror jag definitivt att det är. Speciellt bland unga.

Han utvecklar med att det är svårt att veta vad människor har för inställning till handlingen.

Om det är en sån här moralnisse. Människor är så olika och. Det finns dom som, rätt ska vara rätt och... men i det här fallet så finns det inget rätt. Jag menar internet är så stort och det, det går inte att förhindra.

Jag väljer att tolka Lennarts uttalande som att det redan är en accepterad handling bland unga.

Om det då kommer en annan grupp och hävdar att det inte bör vara accepterat så finns det inget alternativ som är mer rätt än det andra. Ord står mot ord. Det kan Lennart använda för att rättfärdiga, eller i alla fall försvara sitt handlande.

Anna säger att hon har upplevt situationer under tiden hon bodde i USA då hon valt att inte berätta att hon fildelar upphovsrättssyddat material eftersom det var enligt egen utsaga ”pinsamt”.

Det hade ju kunnat vara så att jag hade sagt åt någon att ladda ner någonting tidigare men jag var i affären med kompisar och de köpte såna där kort. Och då tänkte jag att jag kanske inte ska berätta att jag fildelar.

Anledningen till att Anna upplevde situationerna som pinsamma var att hon fick tillgång till någonting gratis som andra i hennes omgivning betalade för. Det är i stort sätt samma situation som vi har i Sverige utan att Anna känner pinsamhet över sina handlingar i Sverige. Hon berättar om lärare i skolan som har sagt att eleverna kan ladda hem piratversioner av program som de har tillgång till i skolan men inte hemma.

öhh... i skolmiljöer när man använder sig av dyra program så kan man istället märka att man själv och läraren gemensamt komma fram till att våga säga att det är ok att fildela.

Det skulle kunna ses som problematiskt att en lärare eller annan person med auktoritet skulle tipsa om olagliga handlingar. Det kan finnas någonting med fildelning som gör att det inte ses som lika allvarligt. Även Peter vittnar om någonting som han ser som en dubbelmoral.

Nej det har jag inte behövt, alla kompisar man alltid har stött på liksom det är ju lite dubbelmoral, liksom alla poliser jag känt har ju fildelat själva privat, så att det har ju sett ut så.

Peter säger att han aldrig har behövt försvara inför andra att han har fildelat olagligt och hävdar att det finns en dubbelmoral som är resultatet av någonting som är olagligt men samtidigt allmänt accepterat. Egon tror att det främst gäller inom yngre generationer.

Alltså jag tror att den äldre generationen som är vana att köpa cd-skivor ser väl det som stöld rent av... medans ungdomar tror jag... det är liksom... alla gör det så jag tror inte att det är så mycket att haka upp sig på.

Egons bild är att den äldre generationen har en tendens att se på fildelningen som ett brott. Samtidigt tycker han att det är en så pass utbredd och accepterad handling bland de yngre att det inte finns så mycket att döma en person utifrån den handlingen. Om det finns ett problem så är det snarare med kulturen att alla gör det och att det är ok än att problemet ligger på individnivå.

5.8 Omfattning och teknik

Här vill jag kort belysa i vilken omfattning mina respondenter fildelar. Samt vilken teknik de använder eller har använt sig av och varför. Alla respondenterna uppger att de använt eller använder sig av bittorrent tekniken. Respondenterna uttrycker att det är en smidig teknik, det finns ett brett utbud, det är en teknik som är svårare att spåra än andra alternativ. Bittorrent tekniken går ut på att en dator som laddar ner en fil, på samma gång laddar upp samma fil till andra användare som vill ha den. Det är främst Lennart som utnyttjar fildelningen i större skala. Han berättar att hans dator brukar stå och ladda hem filer medan han till exempel är och tränar. Även Anna laddar hem filer för att prova innehållet. Egon och Bob är mer återhållsamma och laddar endast ner filer som de behöver eller vet att de vill ha. Peter säger att han inte håller på med fildelning i samma utsträckning som tidigare utan endast delar med sig till personer som han känner.

Lennart är den av mina respondenter som utnyttjar piratkopiering mest.

Ja det är; det beror på men det är; det är ganska mycket, det är säg på en månad, ja en... ja, så är det kanske ja... mer än 20 gig. A, det tror jag. Det tror jag definitivt. Speciellt nu när man har snabb uppkoppling å då vill man ju tanka i bra kvalité. Det mesta ligger ju på en gig nu. Det beror på som sagt var. Om det finns något ute, en del serier och sådär och en del filmer. Ja upp till 20 gig på en månad det tror jag.

Lennarts kopiering uppgår till minst 20 gigabyte per månad. Datamängden ökar med kvalitén på kopiorna och Lennart säger att han lägger en del vikt på kvalitén. Lennart använder sig av chattprogram för att kommunicera med andra användare och får genom dem tips på vad han ska hämta för media. Lennart använder nu sig bara av tekniken bittorrent.

Ja det är bara torrents, ingen dc, så det är smidigast snabbast och allt finns.

Det är en teknik som enligt Peter som hävdar att det inte är lika enkelt att spåra användare inom som inom till exempel programmet DirectConnect.

De här olika torrent varianterna de senaste 5 åren kanske, sen har det gällt eftersom det inte är lika lätt att spåra, för den enskilda individen delar inte ut kanske en hel film eller spel utan man plockar små delar.

Alla respondenterna anger att de fildelar genom bittorrent-tekniken som är ett filöverföringsprotokoll.⁹²

Peter säger själv att han använt sig av bbs-teknik innan internet var allmänt utbrett, sedan har han delat genom olika ftp-servrar, programmen napster och directconnect, sedan även bittorrent-tekniken. Men han ser det som att han slutat med fildelning.

Njaa, jag kan nog nästan inte säga att jag gör det, asså inte så, klart man ger nån kompis nått program eller så men det är inget jag ligger och delar ut på nätet, till vem som helst, absolut inte.

Han delar fortfarande med sig av sina filer. Men snarare till personer i sin omgivning eller som han känner än att dela ut sina filer till allmänheten i hela världen. Trots det känner han inte att han håller på med fildelning. Även Bob hävdar att omfattningen minskat för hans del och att han endast hämtar hem innehåll som han behöver ibland.

5.9 Sammanfattning

Övergripande reflektioner för respondenterna var främst att hävda att bolagen är en viktig del av problemet. Det skulle kunna vara ett sätt att lägga över ansvaret på en annan part och på så vis kunna rättfärdiga sin egen handling för sig själv och andra runt omkring. En annan genomgripande reflektion var att fildelningen är en socialt accepterad handling även om den utförs olagligt. Det finns en känsla hos några respondenter att samhället ser negativt på handlingen. Det var däremot ingen respondent som kunde precisera en situation när hans eller hennes handling ifrågasatts. Den tänkta negativa synen på fildelare skulle kunna vara en känsla som baserar sig i att handlingen är olaglig, vilket skulle kunna göra det till en omoralisk handling. Det finns en tydlig kluvenhet hos en del majoritet av respondenterna. De såg fildelningen som en socialt accepterad handling, samtidigt som de själva inte tyckte att det gick att släppa fildelningen fri. Jag skulle kunna hävda att det gör att respondenterna till viss del själva har en negativ syn på handlingen som utförs av andra som inte inkluderas i de personliga undantagen.

⁹² Pirate Bay. <http://www.ne.se/lang/pirate-bay>, Nationalencyklopedin, hämtad 2010-12-28.

Jag uppfattade att åtminstone tre av fem respondenter egentligen inte tyckte att det var helt okej att fildela olagligt. Trots detta så utförde respondenterna handlingen. De rättfärdigade sina handlingar med att de inte gjorde någon skillnad på det stora hela. På så vis skulle det gå att hävda att de flyttade upp problemet på en högre nivå. Om problemet ligger på en högre kollektiv nivå så kan det hävdas att individen inte har ett lika stort ansvar för konsekvenserna. Egon uttryckte att det kändes som en sista utväg för att överhuvudtaget få tillgång till materialet. Peter tror att de lagliga alternativen kommer att hinna ikapp och ta över efter de olagliga teknikerna. Bob hade inte samma tilltro till de lagliga alternativen men ansåg ändå att olaglig fildelning i grunden är fel. Lennart var snabb att skaka av sig kritiken som riktades mot de eventuella moraliska tveksamheterna och hävdade att det nya samhället kommer att se ut så. Anna var också hon väldigt positiv till fildelningen som sådan, att alla enkelt får tillgång till materialet samtidigt som hon uttryckte en viss förståelse för att utvecklarna av dyra program vill att användare betalar för dem. Anna och Lennart var tillsammans de som ställde sig positivast till olaglig fildelning. Anna uttryckte att hon hoppas att det ökar även om det är olagligt. Lennart hade en tilltro till att olaglig fildelning går inte att stoppa då det redan är så pass utbrett. En gemensam nämnare för alla respondenterna utom Anna är att de lägger skulden för problemet på skivbolagen och deras stelhet och ovilja att förnya sig.

6. Resultat och diskussion

Respondenternas reflektioner över sina handlingar kan tyckas något motsägelsefulla. De anser att handlingen är problematisk men samtidig utför de den själva. Det är inte helt lätt att utifrån den hermeneutiska metoden passa in dessa delar i en övergripande helhet. Men jag skulle tolka det som att individernas reflektioner över handlingen olaglig fildelning i det digitaliserade samhället rimmar med teorierna som Bauman och Castells har om det samhället. Vilket innebär att det är motsägelsefullt och osäkert även på helhetsnivån. Det går att hävda att det finns en helhetsnivå utifrån teorierna. Sen finns det en intern helhetsnivå inom respondentgruppen. Det skulle vara som ett mellansteg mellan samhället som helhet och individerna som delar. En del är en individ som genomför en handling som den tycker är problematisk på kollektiv nivå. Detta skulle kunna vara en del som kan passas in i helhetspusslet genom att samhället har blivit motsägelsefullt och det kan vara så att intressen som står emot varandra snarare än att något skulle vara rätt och något annat skulle vara fel. Individernas handlingar kan trots allt tolkas som ett uttryck för det samhälle som de lever i.

Handlingarna påverkas därför av samhället. Det sammanför i så fall individerna med helheten. Jag ska i följande diskussionskapitel försöka hitta kopplingar mellan respondenternas upplevelser och teori och tidigare forskning. Därigenom hoppas jag kunna visa delarna som bildar helhetsbilden av respondenternas erfarenheter.

6.1 Resultat utifrån syfte

För att återkoppla till syftet kan det vara bra att påminnas om frågeställningarna som den här uppsatsen hade. Frågeställningarna var om fildelare i Sverige reflekterar över handlingen olaglig fildelning. Samt hur fildelande i Sverige reflekterar över sina egna handlingar. Med mina respondenters svar som grund skulle jag vilja hävda att svaret på den första frågeställningen är ett ja. Respondenterna tycks ha reflekterat en hel del över både det moraliska och andra aspekter av handlingen. Fråga två blir dock något svårare att svara på då den är mycket mer omfattande. Respondenterna tycks reflektera över sina egna handlingar som undantagna från det problematiska som de ser på den kollektiva nivån. Det görs till exempel genom att hävda att den egna handlingen oftast inte innebär någon utebliven inkomst för upphovsrättsinnehavarna. Det är väldigt svårt att dra gränsen för vad som innebär utebliven inkomst för upphovsrättsinnehavaren. Då bildas det ett utrymme för att personligt kunna se sig själv som ett undantag. En respondent hävdade att han inte såg något som talade för att olaglig fildelning skulle stoppas. Han har med andra ord reflekterat över handlingen, åtminstone på kollektiv nivå.

6.2 Resultat utifrån tidigare forskning

Respondenternas handlingar går att koppla till Hydén och Larssons forskningsartikel. Att respondenterna säger att skivbolagen inte hänger med i det nya samhället. Det skulle kunna ses som en indikation på samma fenomen som Hydén och Larsson beskriver. Skivbolagen tillhör den gamla samhällsordningen. De arbetar för att upprätthålla den gamla samhällsordningens normer samtidigt som den gamla samhällsordningen konkurreras ut av det nya digitala samhället. Inom samma tema hävdar Hydén och Larsson att den gamla industriepokens slut är nära och dess normer, värderingar och lagar måste ifrågasättas om de behövs i det nya samhället eller inte. Det innebär att övergångstiden blir en osäker period när

det inte går att veta säkert hur utformningen av det nya samhället kommer att se ut.⁹³ Det finns även en uppfattning hos respondenterna som innebär att den moraliska värderingen av handlingen beror på vilken generation personen tillhör. Det skulle i så fall kunna vara en aspekt som kan styrka Hydén och Larssons tanke om att det handlar om en övergång från den gamla till den nya epoken.

Linde och Lindgren skriver om en uppdelning mellan ideologiskt drivna fildelare och de som endast vill åt materialet.⁹⁴ Det går att hitta tendenser till ideologiskt drivna fildelare bland mina respondenter. Den som utmärker sig som upphovsrättsmotståndare är Anna. Hon hävdar att alla bör få ta del av informationen och att fildelningen är en bra sak trots att den utförs olagligt. Lennart är den respondent som fildelar olagligt i störst utsträckning. Han ser det heller inte som något fel, utifrån helhetsbilden skulle han därigenom kunna kategoriseras som indirekt upphovsrättsmotståndare. Han delar upphovsrättskyddat material och tar inte upp någon aspekt av fenomenet som han ser som direkt negativ.

Mark Schultz kom fram till att det finns normer i piratkopieringsdebatten som uppmanar till att kopiera upphovsrättskyddat material. Det går att se vissa av dessa normer i samtliga respondenter. Tre uttrycker dock att de är kluvna och anser att det i sig är fel att piratkopiera. Men de faktum att de själva fildelar eller har förståelse för fildelning tyder ändå på att de kommit i kontakt med dessa normer som Schultz talar om.

Majid Yar väcker i sin forskningsartikel en tanke som handlar om att problemen med piratkopiering som ett utbrett brott till viss del skulle kunna bero på ändrade kategoriseringar. Det skulle även kunna hävdas att handlingen får en negativ associering socialt i och med att den förklarats som olaglig. En majoritet av respondenterna hävdar att de är kluvna till fildelning, det vill säga att det finns en positiv och en negativ sida av handlingen som de ändå utför. De hävdar att handlingen är accepterad i deras umgängeskretsar men några pekar på att andra delar av samhället har en negativ bild av handlingen. Det skulle kunna finnas en koppling mellan den negativa synen som de själva till viss del hyser och tror att andra delar av samhället har och kategoriseringen inom lagstiftningen som gjorde handlingen olaglig. Kort och gott att om handlingen kategoriseras som olaglig skulle individernas förväntan på att samhällsnormerna följer lagstiftningen kunna öka. När det handlar om en handling som tidigare varit laglig så skulle det kunna resultera i att respondenterna känner sig kluvna.

93 Lindgren & Sandgren (red.) (2007) s. 115

94 Lindgren & Sandgren (red.) (2007) s. 116

Balestrino skriver att en handling som fördöms offentligt inte har någon tydlig inverkan på de sociala normerna på individuell nivå. Respondenterna försvarar samtidigt sin handling genom att hävda att det är ett strukturellt problem på kollektiv nivå.

6.3 Resultat utifrån teori

Känslan som finns hos respondenterna att bland annat skivbolagen ligger bakom en del av problemet genom att inte vara tillräckligt flexibla och utvecklas med det digitaliserade samhället skulle kunna kopplas till Baumans teorier. I dem hävdar han att det nya samhället karaktäriseras av sina flytande egenskaper. I ett sådant fall står skivbolagen och immateriella upphovsrätten för det stela, föråldrade och fasta. Medan internet och informationsfriheten står för det flytande, osäkra, kreativa, nya och digitala i nätverkssamhället. Bauman säger att det nya sakta men säkert översvämmar och tar över det fasta.⁹⁵

Min uppfattning är att Baumans teori om att den nya flytande, flexibla verkligheten tar över den fasta föråldrade kan stämma till stor del. I det nya samhället läggs stor vikt vid flexibilitet som det tidigare systemet saknar. Nu lever vi i övergångsfasen där båda epokerna samexisterar. Om Baumans teori stämmer innebär det att det gamla samhället kommer att behöva assimileras och anpassas för det nya. Skivbolagen måste med andra ord komma med nya kreativa lösningar som är mer anpassade för det flytande samhället. Bauman ser i sin teori detta som en negativ utveckling. Jag tror att han underskattar den positiva potentialen till nya friheter och möjligheter som skulle kunna skapas i det flytande samhället. Respondenterna reflekterar ändå över sitt ansvar för sina handlingar, trots sin frihet.

Det går även att se en tendens till osäkerhet i fenomenet som respondenterna beskriver. Detta i enighet med Baumans teorier. Respondenterna vet inte hur utvecklingen kommer att se ut. De vet inte hur länge det kommer att vara möjligt att utnyttja olaglig fildelning. De vet inte vilka insatser som kommer att göras för att spåra fildelare och om de kommer att tilldelas någon rättslig påföljd. Men den största ovissheten verkar ligga i den personliga moraliska kluvenheten till handlingen. Respondenterna ser både positiva och negativa aspekter av handlingen. De kan se att fenomenet är problematiskt på samhällsnivå och samtidigt accepterat på individuell nivå. Respondenterna uttrycker positiva aspekter i till exempel informationsfrihet. Samtidigt kan de känna en sorts medlidande för skaparna till produkterna

95 Bauman (2000) s 2

som delas. Vilket kan innebära en personlig osäkerhet i om det verkligen är rätt att utföra handlingen.

En annan osäkerhet skulle kunna finnas hos skaparna av till exempel musik eller film som några respondenter påpekade. Det finns en osäkerhet kring om de kommer att ha någon möjlighet att försörja sig på sitt nuvarande arbete. Inte ens de stora bolagen lever säkert på den marknaden. Det är en teori som är tydlig hos Bauman, men även Castells menar att tillvaron blir allt osäkrare för individen. Castells menar att i och med globaliseringen förlorar människor kontrollen över sina liv.⁹⁶ På något längre sikt skulle det kunna vara en verklighet. Det finns ett invecklat nät av intressen i samhället och en större frihet på individnivå än tidigare. Artisternas intressen behöver inte stämma överens med skivbolagen. Eller så måste de enligt normen stå på fildelarnas sida kanske trots att de egentligen inte vill det. De gör det i så fall för att inte förlora viktigt stöd hos sin publik som i stor utsträckning kan vara fildelare. Respondenterna har den friheten att de kan välja att bryta mot lagen och de känner att möjligheten för att de ska tilldelas någon rättslig påföljd är liten men ändå finns där. Det kan kännas något motsägelsefullt att människor förlorar kontrollen över sina liv genom att få mer frihet. Men förklaringen skulle i så fall kunna vara att det med ökad valfrihet också kommer en minskad möjlighet att kunna se vilka konsekvenser varje val kan få. Det kan beskrivas som att individen får mer att välja på men har mindre vetskap om vad varje alternativ innebär. Den tydligaste kopplingen som jag kan hitta till Castells handlar om hur han beskriver internets utveckling med de ideologiskt drivna tendenserna jag kunde hitta hos respondenterna. Castells beskriver hur informationsfrihet var en självklarhet under tiden för internets utveckling. Det var även en del av uppförandekoden att dela med sig av källkoden och låta andra ta del av och ändra eller förbättra den.⁹⁷ Det innebär att man inte skulle utöva upphovsrätten till fullo. En respondent uttrycker till viss del samma åsikter som Castells beskriver att hackarna tog för givet. Anna vill att alla människor ska ha tillgång till produkter som skapas. På samma sätt som internets utvecklare delade med sig av det dem skapade.

6.4 Avslutande diskussion

Att skriva den här uppsatsen har tidvis känts krävande. Samtidigt har jag själv fått en väldigt bra inblick i problematiken som olaglig fildelning innebär. Ju mer jag har lärt mig, desto

96 Castells (1998) s. 83-84

97 Castells (2002) s. 35, 39

svårare har det varit att själv hitta sin övertygelse och ta ställning i frågan. Jag har en del reflektioner om den hermeneutiska cirkeln som handlar om helheten och delarna av fenomenet och hur de hänger ihop. Jag har även visat med kommentarer i analysdelen hur jag tolkar respondenternas svar. Tolkningen är det viktigaste instrumentet inom hermeneutiken. För att nå förståelse om delarna, det vill säga för att jag ska förstå vad respondenterna menar med sina uttalanden så måste jag kunna koppla det till en helhetsbild. Det handlar om att få bitarna att hamna på rätt plats. I min förförståelse kan jag antyda att jag hade bilden av att respondenterna skulle ha reflekterat över problematiken och sedan tagit ställning mot upphovsrätten för att kunna rättfärdiga sina handlingar. Men i mina intervjuer stötte jag istället på mer förståelse för upphovsrättslagstiftningen än jag trodde att fildelare skulle ha. Respondenterna hade reflekterat över handlingen men kände att de ville ha materialet samtidigt som de visste med sig att det är någons arbete jag får tillgång till. Samtidigt så sker kommunikationen på mattagarens villkor. Konkurrensen gör att det på sätt och vis blir mer och mer konsumentens marknad. Det visade sig också att fler fildelare kunde tänka sig att betala för digital musik. Det skiljde sig från min förförståelse som innehöll en bild av att något som köps ska vara ett fysiskt föremål. Det skulle kunna tyda på att jag hade en föråldrad bild, eller en förståelse som härstammar från den äldre stela och fasta systemet. I det nya digitala samhället kan fildelare tänka sig att betala för digitalt material.

7. Referenser

- Rydell, Anders & Sundberg, Sam, *Piraterna: historien om The Pirate Bay, Piratpartiet och Piratbyrån*, Ordfront, Stockholm, 2010
- Castells, Manuel, *Internetgalaxen: reflektioner om Internet, ekonomi och samhälle*, Daidalos, Göteborg, 2002
- Castells, Manuel, *Informationsåldern: ekonomi, samhälle och kultur. Bd 2, Identitetens makt*, Daidalos, Göteborg, 2000
- Bauman, Zygmunt, *Liquid modernity*, Polity, Cambridge, 2000
- Bauman, Zygmunt, *Det individualiserade samhället*, Daidalos, Göteborg, 2002
- Ödman, Per-Johan, *Tolkning, förståelse, vetande: hermeneutik i teori och praktik*, 2., [omarb.] uppl., Norstedts akademiska förlag, Stockholm, 2007
- Kaarto, Marcus & Fleischer, Rasmus (red.), *Copy me: samlade texter från Piratbyrån*, 1. svenska utg., Roh-nin, Stockholm, 2005
- Torkel Gregow (red.) (2009), *Sveriges rikes lag: gillad och antagen på riksdagen år 1734, stadfäst av Konungen den 23 januari 1736 : med tillägg av författningar som kommit ut från trycket före den 1 januari ...*, 130:e upplagan, Kundtjänst, Norstedts juridik, Stockholm, 1861-
- Silverman, David, *Interpreting qualitative data: methods for analyzing talk, text and interaction*, 2. ed., SAGE, London, 2001
- Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2002
- ### Tidigare forskning
- Hydén, Håkan & Larsson, Stefan (2008) *Different darling conceptions tied to different societal systems. The case of illegal file sharing in a brave new world* (KOMMANDE) Lund University, July 2008
- Balestrino, Alessandro (2008) *It is a theft but not a crime*. European Journal of Political Economy 24 (2008) S. 455-469
- Linde och Lindgren (2007), 'Sharing is caring', *Unga och nätverkskulturer: mellan moralpanik och teknikromantik*, Lindgren, Simon & Sandgren, Torgny (red.), S. 115-129 Ungdomsstyrelsen, Stockholm, 2007
- Majid Yar (2005), 'The global 'epedemic' of movie 'piracy': crime-wave or social construction?', *Media, Culture & Society* 2005 27: 677, Sage, 2005
- Mark Schultz (2006), 'Copynorms: Copyright Law and Social Norms', To be published in *Intellectual property and information wealth*, Peter Yu (red.), Praeger, 2007

Tidningsartiklar

Jenny Stiernstedt - Illegal fildelning ökar igen

Dagens Nyheter - 2010-10-27 - Sida: 16 - Sektion: Nyheter

Philippa Magnusson - Vanliga svenskar bryter mot lagen

Dagens Nyheter - 2010-11-07 - Sida: 90 - Sektion: Kultur

Harald Baltzer - Ipred-lagen lyfte skivförsäljningen

Computer Sweden - 2010-11-02 - Sida: 6

Internetkällor

Internet 1

Statistiska centralbyrån

Informations- och kommunikationsteknik, statistisk årsbok 2010

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/OV0904_2010A01_BR_11_A01BR1001.pdf

hämtad 12 december 2010

Internet World Stats

<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>

Hämtad 9 December 2010 kl 19:01

Håkan Hydén, Stefan Larsson, Måns Svensson - Tre av fyra struntar i lagen mot fildelning

<http://www.dn.se/debatt/tre-av-fyra-struntar-i-lagen-mot-fildelning-1.804882>

hämtad 28 december 2010

Jenny Stiernstedt – Sverige, piraternas fristad

Dagens Nyheter - Publicerat 2009-02-04 07:44

<http://www.dn.se/kultur-noje/sverige-piraternas-fristad-1.793172>

hämtad 12 december 2010

Nationalencyklopedin på internet

fildelning.

<http://www.ne.se/kort/fildelning>, Nationalencyklopedin,

hämtad 2010-11-24.

Zygmunt Bauman.

<http://www.ne.se/lang/zygmunt-bauman>, Nationalencyklopedin,

hämtad 2010-12-16.

Manuel Castells.

<http://www.ne.se/lang/manuel-castells>, Nationalencyklopedin,

hämtad 2010-12-16.

Internet 2

Statistiska Centralbyrån

Tillgång till IT-utrustning och Internet i hemmet för personer i åldern 16-74 år. År 2003-2010

<http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/SubTable.asp?yp=bergman&xu=scb&omradekod=LE&huvudtabell=LE0108T08&omradetext=Levnadsf%F6rh%E5llanden&tabelltext=Tillg%E5ng+till+IT-utrustning+och+Internet+i+hemmet+f%F6r+personer+i+%E5ldern+16-74+%E5r.+%C5r&preskat=O&prodid=LE0108&starttid=2003&stopptid=2010&Fromwhere=M&lang=1&langdb=1>
hämtad 10 december 2010 16:02